

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 42 · 15. januar
Sesjonen 2024–2025

Møte onsdag den 15. januar 2025 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 42):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten [10:00:03]: Representanten Frode Jacobsen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Det foreligger en rekke permisjonssøknader:

- fra representantene Jan Tore Sanner, Åsmund Aukrust og Trine Lise Sundnes om permisjon i tiden fra og med 27. til og med 29. januar – alle for å delta i møter med den felles parlamentarikerdelegasjonen til EFTA og EØS i Genève, Sveits
- fra representantene Lise Christoffersen, Lise Selnes og Jone Blikra om permisjon i tiden fra og med 27. til og med 31. januar, fra representanten Morten Wold om permisjon i tiden fra og med 28. til og med 30. januar og fra representantene Linda Hofstad Helleland og Ingjerd Schie Schou om permisjon i tiden fra og med 26. til og med 31. januar – alle for å delta i Europarådets parlamentarikerforsamlings første delsesjon i Strasbourg, Frankrike
- fra representantene Tor André Johnsen og Odd Harald Hovland om permisjon i tiden fra og med 20. januar til og med 11. april – begge for å delta på sjefskurs ved Forsvarets høyskole
- fra representanten Torbjørn Vereide om foreldrepermisjon i tiden fra og med 28. januar til og med 21. mars

Disse søknader foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Akershus, Tore Grobæk Vamraak, foreligger søknad om fritak fra å møte i Stortinget under representanten Jan Tore Sanners permisjon, av velferdsgrunner.

Fra henholdsvis første og andre vararepresentant for Sogn og Fjordane, Marie-Helene H. Brandsdal og Egil Natvik Vestrheim, foreligger søknader om fritak fra å møte i Stortinget, henholdsvis i tiden fra og med 28. januar til og med 1. februar og tirsdag 28. januar, under representanten Torbjørn Vereides permisjon, av velferdsgrunner.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden slik:
For Akershus: Kari Sofie Bjørnsen og Tobias Hangaard Linge 28.–29. januar

For Buskerud: Solveig Vestenfor 27.–30. januar og Lavrans Kierulf 28.–30. januar

For Hedmark: Bente Irene Aaland 28.–30. januar og Johan Aas 28. januar–10. april

For Hordaland: Benjamin Jakobsen 28. januar–10. april

For Oslo: Agnes Nærland Viljugrein 28.–29. januar

For Sogn og Fjordane: Egil Natvik Vestrheim 29.–30. januar og Marie-Helene H. Brandsdal 4. februar–19. mars

For Telemark: Tone E. Berge Hansen 28.–30. januar

For Sør-Trøndelag: Guro Angell Gimse 28.–30. januar

For Østfold: Fredrik Holm 28.–30. januar

Presidenten [10:02:30]: Representanten Bård Hoksrud vil framsette et representantforslag.

Bård Hoksrud (FrP) [10:02:45]: På vegne av Fremskrittsparti-representantene Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Morten Wold, Dagfinn Henrik Olsen og meg selv har jeg gleden av å framsette et forslag om utrednings- og behandlingsgaranti etter modell fra Danmark.

Presidenten [10:02:58]: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:03:03]

Muntlig spørretime

Presidenten [10:03:06]: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Trygve Slagsvold Vedum – nå med briller – Anne Berthe Kristiansen Tvinnereim og Karianne O. Tung vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen. Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Tina Bru.

Tina Bru (H) [10:03:38]: Etter å ha innført tidenes skattesjokk for næringslivet lovet finansministeren, før han fikk briller, sammen med statsministeren i VG i 2023 at det ikke skulle komme noen nye, store skatteøkninger. Likevel har regjeringen på under ett år kommet med to nye skatter. Den første er exitskatten, som i praksis fungerer som en gründerskatt, som innebærer bl.a. at utflyttere kan måtte betale inntil 100 pst. skatt på utbytte. Den andre er den såkalte turistskatten, eller hotellskatten, som det egentlig er. Her gir regjeringen kommunene mulighet til å kreve så mye som 5 pst. av overnattingsprisen på hotell som skatt. For et familie-

drevet hotell med små marginer kan dette bli en veldig vanskelig økonomisk belastning.

Disse skattene kom som et sjokk for både gründermiljøet og hotellnæringen. Næringslivet opplever dette som direkte i strid med løftet finansministeren ga om å unngå nye skattebomber, et løfte han ga samtidig som regjeringen faktisk jobbet med disse to nye skattene som nå rammer næringslivet.

Spørsmålet mitt er: Hvordan kunne finansministeren love at det ikke ville komme nye, store skatteøkninger samtidig som han visste at regjeringen jobbet med minst to skatteøkninger som rammer næringslivet?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:05:19]: Det er hyggelig å være her. Jeg ønsker alle på Stortinget godt nyttår! Det er trivelig å ha første runde.

Noen ganger lurer jeg litt på hvordan Tina Bru leser skatteoppleggene, for hvis man tar skatteopplegget for i år, reduseres jo skatten med rett i overkant av 18 mrd. kr. Det blir altså mindre i skatt. Det er forskjellen på 2025 og 2024: at vi reduserer skatte- og avgiftstrykket med ca. 18 mrd. kr.

Når det gjelder det såkalte overnattingsbidraget, turistskatten, er det på høring nå. Det er ikke innført noen nasjonal skatt; det er ute på en høringsrunde. Jeg ser også at det i Høyres eget partiprogram – jeg tror Tina Bru er komitéleder – argumenteres for at det kan innføres et besøksbidrag. Det står i Høyres program, så det er veldig rart at Høyres leder av programkomiteen, Tina Bru, er indignert over at vi har sendt et forslag de selv har i sitt program, på høring. Det er det vi har gjort: Vi har sendt på høring at kommunene kan innføre et mulig besøksbidrag. Det skal ikke være en nasjonal skatt. Vi får se hva høringen viser, men det kan typisk være at det i Lofoten og andre plasser er en del utfordringer med toaletter og andre ting som skal få turismen til å fungere, og at man da kan ha et lokalt besøksbidrag. Vi har hatt det på høring, nettopp for å få de ulike innspillene – sikkert akkurat som også Tina Bru har sitt programforslag på høring.

Sannheten er at næringsbeskatningen i denne perioden egentlig har stått helt stille. Inntektsskattene har blitt redusert med nå i overkant av 11 mrd. kr. Det brede lag av befolkningen har fått lavere skatt i denne stortingsperioden. Jeg ser at det er mange ungdommer som sitter på galleriet. Noe av det viktige vi gjorde nå, er at vi økte frikortgrensen fra 70 000 kr til 100 000 kr, sånn at ungdom rundt omkring i Norge kan jobbe mer og sitte igjen med mer i lommeboka. Vi ønsker at flere folk skal få komme inn i arbeidslivet, og dette er målrettet skattepolitikk som treffer noe av det viktigste: å få flere unge i arbeid og stabilitet for næringslivet.

Tina Bru (H) [10:07:19]: Det er veldig fint med økt frikortgrense, men det jeg hadde lyst til å snakke om i

dag, var nettopp den hotellskatten som nå varsles innført. Jeg hører finansministeren si at den er på høring, den er ikke innført, men jeg regner med at dette er noe regjeringen har lyst til å gjennomføre, i og med at de har fremmet dette forslaget. Hvis ikke, er det jo litt rart.

Grunnen til at jeg stiller det spørsmålet jeg gjør, er at jeg opplever og tror at vi har et næringsliv i Norge som opplever en regjering som rett og slett ikke lytter. Veldig mange har vært for et besøksbidrag. Sjokket med denne skatten er den modellen man har valgt, hvor det i praksis blir en skatt på å overnatte på norske hotell, noe som i hovedsak norske reisende kommer til å måtte betale. Den ble aldri varslet, så jeg må nesten gjenta spørsmålet på nytt: Hvorfor lovte man at man ikke skulle gjøre noe for å innføre nye skatter, og så kommer man med to nye skatter likevel?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:08:16]: Vi har ikke kommet med noen ny turistskatt. Det skal være et lokalt besøksbidrag. Staten skal ikke ha inntekter av det. Det skal være lokalsamfunnet som eventuelt skal kunne innføre det der hvor man ser på det som en utfordring. Da vil jeg også tro at hvis man gjør det lokalt, har man tett kontakt med det lokale næringslivet i sitt lokalmiljø.

Det er på høring, akkurat som forslaget fra Høyres programkomité er på høring, der Høyre selv argumenterer for et besøksbidrag. Jeg synes det er så rart at man bruker ordet «sjokk» når man egentlig har akkurat samme målsetting, slik jeg ser det når jeg leser det Høyre foreslår i sitt program, og det regjeringen nå har på høring. Vi må finne en god og anvendelig modell og lande det uten de store overskriftene. Poenget her er rett og slett at vi ikke skal ha noen ny nasjonalskatt, men flere lokale muligheter.

Det som er den store diskusjonen, er Høyres forslag om å øke selskapsskatten, der Erna Solberg har tatt til orde for å gå fra 22 til 24 pst., Det mener jeg er veldig uklokt. Spesielt mange reiselivsbedrifter er avhengig av å ha stabilitet i selskapsskatten, og at de kan sitte med mer av overskuddet selv.

Tina Bru (H) [10:09:24]: Grunnen til at næringslivet opplever de nye skattene som sjokk, er utformingen og detaljene. Jeg tror ikke det var noen som følte at de kunne lese ut av f.eks. Hurdalsplattformen at dette med besøksbidrag faktisk skulle være en ny skatt på norske hotell, for det er det det er i praksis.

Det er veldig fint å høre at finansministeren nå snakker veldig mye om at dette er på høring. Jeg håper at de vil lytte til de høringsinnspillene, for det er ikke en eneste reiselivsaktør som har sagt at dette er bra i de høringsinnspillene som har kommet så langt. Da tidligere næringsminister Vestre varslet dette besøksbidraget, sa

han også at regjeringen ikke kom til å innføre et besøksbidrag reiselivsnæringen er imot, det kunne han love. Det spørs hvor mye man kan stole på løftene fra denne regjeringen. Jeg er ikke særlig oppløftet av det jeg hører her nå. Vil finansministeren love at han ikke vil innføre en hotellskatt som næringen er imot?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:10:20]: Det er noe med hvilke ord man velger. Når man f.eks. har på høring at lokalsamfunn kan ha et besøksbidrag, noe også Høyre har i sitt eget partiprogram, er det rart man sier at man får sjokk. Jeg lurer på hva som ikke sjokkerer Tina Bru etter hvert da, for dette skal ikke bli noen ny nasjonal turistskatt. Det ønsker vi ikke. Senterpartiet var veldig kritisk da Høyre i sin tid økte momsen for reiselivet, men vi har holdt den på det nivået Høyre løftet den til sammen med Fremskrittspartiet. Vi har ikke ønsket å gå videre på det, for vi ønsker en lav reiselivsmoms.

Det har vært mange lokale aktører, spesielt på Sunnmøre, deler av Vestlandet og i Nord-Norge, i Lofoten, som har ønsket et besøksbidrag. Nå har vi en modell på høring, og så får vi selvfølgelig lese de høringsinnspillene og lande en modell som er godt forankret. Det er veldig etterspurt i mange lokalsamfunn, og det er sikkert derfor også Høyre har det i sitt forslag, så et fullstendig sjokk kan ikke Tina Bru ha fått.

Tina Bru (H) [10:11:22]: Nå skal jeg unngå å bruke ordet sjokk, slik at ikke finansministeren henger seg altfor mye opp i det. Poenget er fortsatt at dette ikke er et besøksbidrag, dette er en hotellskatt. Det er ikke noe engang ekspertutvalget som utredet dette, har pekt på som en løsning, og så kommer regjeringen med en modell som er helt stikk i strid med det andre har pekt på er en mulig løsning, og som heller ikke treffer målet. Det er ingen cruiseturister som vil betale denne skatten, det er ingen bobilturister som vil betale den – det er norske hoteller og norske hotellgjester.

Når man gir et løfte, tror jeg at folk forventer å kunne stole på det. Det er det som har vært utfordringen for denne regjeringen, opp mot et næringsliv og også opp mot et folk som hører at regjeringen sier at nei, nå kommer det ikke nye skatteøkninger – og så kommer de allikevel. Jeg antar at hele poenget med det løftet var å gi en trygghet til næringslivet, etter år med en ustabil skattepolitikk, om at det nå skulle bli ro. Hva er verdien av et løfte fra denne regjeringen når man uansett alltid går tilbake på det?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:12:26]: Selv om Høyre ikke liker å forholde seg til det, er skattenivået i år 18,1 mrd. kr lavere enn i fjor. Det er beregnet proveny på det. Det er altså lavere skatt, ikke høyere skatt –

akkurat som vi har varslet. Inntektsskatten for folk i Norge går ned, ikke opp. Skatten for pensjonister i Norge går ned, ikke opp. Vi fjerner en forhøyet momssats på vann og avløp i år fordi vi mener at vi skal få kostnadene for folk ned.

Jeg kan garantere én ting: Senterpartiet, sammen med Arbeiderpartiet, kommer aldri til å foreslå noen egen campingskatt eller den typen ting. Samtidig ser jeg utfordringen med cruise. Derfor har vi det på høring, og jeg ser at det er en veldig relevant utfordring. Likevel: At vi skal innføre noe eget besøksbidrag på folk som har en campingvogn, det skjer ikke. Jeg er glad for at folk har campingvogn – jeg er glad i camping selv – men at Høyre ikke er så opptatt av det, er kanskje ikke så rart. Vi kommer iallfall aldri til å gjøre det. Innordningen på cruise-trafikk ser jeg derimot at er et godt poeng, og jeg regner med at det også kommer i høringen.

Tina Bru (H) [10:13:33]: Det er en del av meg som nesten tenker at grunnen til at regjeringen har valgt den løsningen de har valgt, med bare å legge skatten på hotellene, er at det er enklere. Selvfølgelig er det komplisert å innføre et system med besøksbidrag, men skal man først gjøre noe, må man treffe planken. Man må prøve å oppfylle det som var formålet med å gjøre det. Det er derfor også Høyre er for f.eks. et besøksbidrag, for det er utfordringer med turisme i noen deler av Norge. Likevel må man treffe planken med et forslag, og det gjør man altså ikke her, så det blir spennende å se om man går tilbake på det og heller innfører et system som folk er for og synes er en god idé.

Jeg tror jeg må avslutte med bare å si at det er så interessant å høre finansministeren stå og snakke om at det er blitt lavere skatt i Norge, og at dette ikke er en utfordring. Denne regjeringen har tatt inn 120 mrd. kr mer i skatt siden de kom inn i regjeringskontorene. Det er ingen tvil om at det vi trenger nå, rett og slett er en reversering av det. Skattetrykket må ned, også for norske eiere, ikke minst eiere av norske hoteller.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:14:38]: Vi må bare forholde oss til de tallene som er. Inntektsskatten i Norge er vesentlig lavere nå – ca. 11 mrd. kr lavere – enn da Høyre styrte. Sånn er det. Jeg fikk veldig kritikk av Høyre fordi vi f.eks. ikke har økt avgiftene på drivstoff, for de mener at det vi har gjort der, er feil. Tina Bru var veldig kritisk da vi kuttet avgifter på strøm og mente det var veldig feil. Vi kuttet nå avgiftene på vann og avløp, for vi mener at det er riktig.

Vi har også vært opptatt av at noen skal bidra mer – det er helt riktig – men det vi er mot, er den modellen Høyre nå kommer med: at alle norske bedrifter skal betale mer selskapsskatt. Det er en fullstendig feilslått modell, og veldig mange som driver reiselivet rundt om-

kring i Norge, har små overskudd. Det er ingen grunn til at de skal betale mer i selskapsskatt. Derfor sier Senterpartiet og Arbeiderpartiet tydelig at vi ønsker å holde fast ved et selskapsskattenivå på 22 pst. Når Høyre nå mener det er lurt å øke det, er vi rett og slett uenige, og så får folk ta stilling selv.

Sveinung Rotevatn (V) [10:15:55]: Då har vi fått avklart at finansministeren er veldig imot ein campingskatt, veldig for ein hotellskatt, og kva han måtte meine om ein kolskatt, er framleis uavklart.

Spørsmålet er eigentleg ikkje så mykje den enkelte skatt, for det er jo ikkje det som har vore hovudproblemet i denne stortingsperioden, men det at regjeringa stadig kjem med nye skattar – dårleg greidde ut og svakt forankra. Det har ført til ei sviktande tru, bl.a. blant investorar, på føreseielegheita i det norske skatteregimet. Det har tydelegvis Senterpartiet teke inn over seg, for i partiprogrammet som no er føreslått, skriv Senterpartiet at dei vil ta initiativ til eit breitt skatte- og avgiftsforlik, basert på ei offentleg utgreiing.

Kvifor har det ikkje vore eit snev av vilje til å søkje breie fleirtal i denne perioden? Kvifor er det slik at den utgreiinga vi har om skatte- og avgiftspolitikken, er lagt rett i skuffa av finansministeren? Kva skal han med ei ny?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:16:55]: Igjen: Ting blir ikke riktige bare de blir gjentatt mange nok ganger. For eksempel er det feil at investeringene i Norge har gått ned, som Sveinung Rotevatn sier. Investeringsnivået er vesentlig høyere enn da Sveinung Rotevatn satt i regjering. Overskuddene i norske bedrifter er vesentlig høyere, de har økt med 100 mrd. kr fra 2021 til 2023, og det er en større aktivitet. Det har også blitt større eksportoverskudd i denne perioden. Det er altså høyere investeringer, høyere overskudd og høyere eksportoverskudd – takket være veldig mange dyktige norske bedrifter.

Jeg var imot noen av hovedgrepene i skatteutredningen. At vi skal øke avgiftene for de mange er Senterpartiet rett og slett imot. Jeg vet at Venstre er for det. Det er andre elementer i skatteutredningen vi fulgte. For eksempel endrer vi på grunnrenteskatten. Det er det som har skapt mest støy, men der inngikk vi et forlik med nettopp Venstre, fordi vi mente at det var riktig og viktig. Det er det som har vært mest diskutert. Der ble Venstre med på en god løsning på tvers av partiskiller, og det synes jeg er bra.

Sveinung Rotevatn (V) [10:18:02]: Eg trur at dei fleste i denne salen – i alle fall eg – skulle ønskje at vi kunne ha mykje breiare forlik når ein skal gjere viktige endringar i skatte- og avgiftspolitikken. Den utgreiinga vi har fått – som rett nok var bestilt av den førre regje-

ringa, men der denne regjeringa endra både mandat og samansetjing, så dette har jo fleire hatt eigarskap til – har finansministeren lagt rett i skuffa, og han har sagt i media at han har tenkt å la ho liggje i den skuffa.

Då er spørsmålet: Kvifor gjer han det, når Senterpartiet no går til val på at ein vil ha eit breitt skatte- og avgiftsforlik, og vil gå til val på at ei offentleg utgreiing skal liggje til grunn for det? Dette synest eg er ein veldig merkeleg måte å jobbe på, for når vi skal sørgje for at særleg internasjonale investorar skal ha tillit til det norske skatte- og avgiftsregimet og at det står seg over tid, treng ein nettopp ein vilje til å søkje den typen breie forlik. Det har inga truverd å skulle gå til val på det og seie at ein vil det, når ein ikkje har tatt initiativ i denne perioden.

Spørsmålet var: Kva var galt med den utgreiinga vi har? Kvifor ligg ho i skuffa, og kvifor har ikkje finansministeren søkt forlik fram til no?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:19:09]: Igjen drar Sveinung Rotevatn fram dette at internasjonale investorer skal ha tillit. Poenget er at det har vært mer investeringer i Norge nå, ikke mindre. Det har vært mer i denne perioden, for Norge er et veldig godt land å investere i. Det investeres mer i kroner i norske fastlandsbedrifter nå enn da Sveinung Rotevatn var statsråd. Norske bedrifter går med større overskudd nå enn de gjorde da Sveinung Rotevatn var statsråd. Vi har også reelt større eksport nå, hvis en ser det som en målsetting, enn da Sveinung Rotevatn var statsråd. Ja, det er utfordringer, spesielt innen bygg, og det er en del næringer som har utfordringer, men en må legge bort den generelle svartmalingen av å investere i Norge, for det er på vei opp. Det har variert litt opp og ned, men i snitt er det høyere nå enn under Venstre, Høyre og Fremskrittspartiets politikk.

Vi har prioritert de store skattekuttene til folk med lave og middels inntekter, for vi ønsker å få flere folk i arbeid. Derfor har vi redusert inntektsskatten, rett i overkant av 11 mrd. kr, fordi vi ønsker at skattekuttene skal gå til det brede lag av den norske befolkningen, ikke bare til noen veldig, veldig få.

Sveinung Rotevatn (V) [10:20:16]: Investeringsnivået vil sjølvsagt gå opp og ned. Det er ikkje minst avhengig av konjunkturane i viktige sektorar, som olje- og gassnæringa, der det jo har vore enorme investeringar, bl.a. som følge av oljeskatepakka. Det som likevel er interessant, og som eg synest det er rart at ikkje regjeringa tek på større alvor, er dei veldig tydelege signala ein no begynner å få om frykta for politisk risiko ved å investere i Noreg. Det verkar som det snart berre er finansministeren som ikkje har fått med seg dei signala. Det som likevel har skapt mest uro, og som bl.a. har gjort at mange norske kapitalforvaltarar har forlate lan-

det, er endringane i formuesskatt og utbyteskatt. Også der synest eg det har vore interessant å lese utkastet til program frå Senterpartiet, for der skriv partiet til finansministeren:

«Senterpartiet vil stimulere til større investeringar i små og mellomstore bedrifter, som ofte har lokale eigarar. Difor vil Senterpartiet mellom anna redusere formuesskatten for eigarar av små og mellomstore bedrifter.»

Det må nødvendigvis bety å gjere noko med aksjerabatten, viss det skal gjelde bedriftseigarar. Eg vil eigentleg utfordre finansministeren til å fortelje Stortinget kvifor det er slik at om ein reduserer formuesskatten, stimulerer ein til større investeringar i bedrifter. Eg ber særleg representantane frå Arbeidarpartiet høyre godt etter.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:21:32]: Jeg måtte forlate talerstolen et øyeblikk for å hente noen ark, for den samme påstanden kommer igjen og igjen, og da må jeg se tallene helt konkret. Det er mer politisk risiko, sier Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet hele tiden, fordi de ønsker å lage politisk støy, men la oss se på tallene. I 2023 investerte norske fastlandsbedrifter 324 mrd. kr, som er 19 pst. over snittet i perioden 2014 til 2021. Det er ikke under. Det er 19 pst. over. Istedenfor at man hele tiden prøver å lage et annet bilde, kan man glede seg over at det er flere som investerer i Norge nå enn da Venstre styrte. Det er jo kjempebra!

I tillegg kommer investeringene i olje og gass. Det er ikke sann at investeringene i fastlandsbedriftene har gått ned mens olje og gass har gått opp. Begge er høye. Fastlandsbedriftene ligger vesentlig høyere enn da Venstre styrte sammen med Høyre og Fremskrittspartiet. Heldigvis har vi en olje- og gasspolitikk som gjør at det er fullt investeringstrykk, enorm aktivitet og store overskudd til fellesskapet fra norsk olje- og gassnæring. Rotevatn har grunn til å glede seg. Han kan bekymre seg for noen ting, men han kan glede seg over de store tallene, for de går i riktig retning.

Presidenten [10:22:39]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:22:52]: Jeg vil starte med å gratulere finansministeren med briller og be ham komme opp til talerstolen. I går hadde finanskomiteen høring om regjeringens perspektivmelding, og det er et spennende og interessant dokument, med framtidsscenarioer og utfordringer for norsk politikk og økonomi fram mot 2060. Vi vet at det blir større kamp om arbeidskraften. Det blir flere omsorgsoppgaver, men det blir også færre til å utføre dem.

Vi har i veldig lang tid vært klar over at befolkningen blir eldre, at det blir færre i arbeidsfør alder, samtidig

som altfor mange i arbeidsfør alder står utenfor arbeidslivet. Det bidrar til å øke de offentlige utgiftene istedenfor å generere skatteinntekter.

Det mangler ikke på gode intensjoner fra regjeringen. Det sies at flere må i arbeid, vi må sikre en effektiv ressursbruk, og man skal ha tilgang til gode og stabile velferdstjenester. Dette er gode målsettinger vi alle er enig i, men det som savnes i perspektivmeldingen, er konkrete tiltak fra regjeringens side. Hva vil regjeringen gjøre for å realisere disse målsettingene og intensjonene?

Det vises til at arbeidsledigheten er lav. Ja, men det løser ikke fremtidens problemer. Det er fortsatt altfor mange som står på utsiden, og som ikke er inkludert i den statistikken. Så langt har mye av ansvaret for at mange står utenfor arbeid, blitt veltet over på pensjonistene – pensjonsalderen har økt. Fremskrittspartiet mener det er bedre å starte med å få flere i arbeidsfør alder inn i arbeidslivet.

Det er fint å ønske seg flere i arbeid, men spørsmålet til finansministeren – med eller uten briller – er hvilke konkrete tiltak regjeringen vil gjennomføre for å øke arbeidsdeltakelsen, tiltak utover det å øke pensjonsalderen?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:24:54]: Det er et veldig viktig spørsmål representanten Limi løfter. Det kanskje viktigste skillet mellom denne perspektivmeldingen og tidligere meldinger er nettopp at vi har løftet arbeid som en hovedutfordring, altså realressursen arbeidskraft, at vi kommer til å trenge å få flere folk i arbeid i årene som kommer, fordi vi lever lenger. En av grunnene til at vi blir flere eldre, er at vi lever lenger, noe som er et tegn på at vi har et godt samfunn. Vi kommer til å trenge flere i jobb.

Over tid har ca. 70 pst. jobbet i privat sektor og ca. 30 pst. jobbet i offentlig sektor i Norge. Vi ønsker å ha den fordelingen av arbeidskraften også framover, men vi kommer til å trenge flere som driver med pleie og omsorg. Derfor har vi satt et nytt sysselsettingsmål, 82 pst. I dag er sysselsettingsgraden i den gruppen vi satte målet for, 80,4 pst. Vi kommer til å ta flere grep for å få til dette.

Noe av det vi har prioritert i denne perioden, er redusert inntektsskatt. Jeg viste tidligere i denne spørretimen til at vi økte frikortgrensen fra 70 000 kr til 100 000 kr for å få ungdom raskt inn i arbeidslivet, slik at de kan bidra kjappere.

Vi har tatt grep med poengsystemet innenfor videregående opplæring og høyere utdanning, slik at folk kan komme seg raskere gjennom både videregående opplæring og høyskole- og universitetsutdanning, og komme seg ut i arbeid i yrkesaktiv alder. Vi bruker også vesentlig med ressurser over Navs budsjett for å klare å

målrette tiltak for folk som har restarbeidsevne, for å få dem inn i arbeidslivet.

Man må bruke både skattesystemet og utdannings-systemet for å få folk raskere gjennom utdanning. Vi må også bruke arbeidsmarkedstiltak som gjør at vi klarer å mobilisere enda mer arbeidskraft. Heldigvis har yrkesdeltakelsen i denne regjeringsperioden gått opp. Det er veldig bra, men vi må få yrkesdeltakelsen til å gå videre oppover.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:26:44]: Regjeringen peker på behovet for en effektiv ressursbruk, men offentlig sektor fortsetter å vokse til tross for at mange teknologiske fremskritt burde bidratt til lavere behov for arbeidskraft i enkelte sektorer. Da Fremskrittspartiet og Høyre styrte, innførte vi effektiviseringskrav til statlige etater for å redusere utgiftene og for å få rom til tydeligere politiske prioriteringer. Disse kravene til offentlig sektor har regjeringen fjernet, og vi kan ikke se at de har blitt erstattet av andre tiltak som får offentlige utgifter ned, til tross for at perspektivmeldingen peker på effektivisering av offentlig sektor som et helt avgjørende og nødvendig grep.

Hva er det egentlig regjeringen gjør for å redusere de offentlige utgiftene og bidra til effektivisering av offentlig sektor?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:27:33]: Det representanten Limi her sier, er feil. Det blir ofte framstilt som at antallet ansatte i offentlig sektor vokser så kraftig. Når det gjelder andelen yrkesaktive i Norge i dag, er det flere i privat sektor enn da vi kom i regjering. Andelen som er i privat sektor, er høyere nå enn den var i 2021, fordi det har vært vekst i økonomien. Hvis man ser på tallene for dette over tid, er de veldig stabile: 70 pst. jobber i privat sektor og 30 pst. i offentlig sektor.

Hovedgrunnen til at utgiftene i offentlig sektor går opp, er kontantutbetalinger til befolkningen, bl.a. pensjon. Jeg mener det er viktig at det er gode pensjoner for f.eks. dem som sitter og ser på tv nå, at vi har solide og gode pensjonsordninger. Jeg mener også at det har vært viktig å øke barnetrygden og å ta andre grep. Det er det som er den store driveren.

Heldigvis har vi klart å nedskalere en del av de store, statlige byggeprosjektene som Fremskrittspartiet styrte, for da var det en helt ukritisk pengebruk på offentlige bygg.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:28:38]: Jeg bare påpekte det som fremkommer i perspektivmeldingen, at det er en utfordring at offentlige utgifter fortsetter å øke, og at det blir et større og større gap. Nå har vi også en situasjon med lav jobbvekst, og de nye jobbene som skapes, kommer hovedsakelig i offentlig sektor. For å

unngå at skattene skal øke kraftig, for både folk og bedrifter, må jo staten også bli mer effektiv. Offentlig sektor må se på hvordan våre skattepenger brukes, og til hvilke formål. Regjeringen har utfordringer med å finansiere skole, helse og politi, samtidig som det alltid er nok penger til grønne bedrifter, klimatiltak, innvandring og ikke minst bistand. Vi har nå en langt høyere innvandring enn våre naboland, og vi ligger langt over FNs mål for bistand, selv om vi vet at mye av bistanden er ineffektiv, og at vi mangler penger i Norge.

Hva er årsaken til at regjeringen alltid har penger til klima, bistand og innvandring, men ikke klarer å prioritere opp det som er helt nødvendige basistjenester i Norge?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:29:47]: Aller først: Man må være korrekt i bruken av tall. Det er ikke riktig det som sies, at det er i offentlig sektor den store veksten i antall ansatte har vært i denne stortingsperioden. Det er ca. 140 000 flere sysselsatte, og ser man på hele denne regjeringsperioden, har litt under 80 pst. av dem kommet i privat sektor. Det er de siste tallene jeg har fått. Det vil variere fra år til år, men ser man på det litt over tid, er tallene veldig stabile. Det er det som er det store bildet.

På vår vakt har yrkesdeltakelsen i privat sektor gått mer opp enn i offentlig sektor. Jeg tror ikke vi skal prøve å skåre for mange poeng på det, for jeg tror det kommer til å jevne seg ut. Jeg tror vi kommer til å trenge flere innenfor pleie og omsorg og på sykehjem – til den typen grunnleggende tjenester. Vi kommer også til å trenge flere folk innenfor forsvarsektoren. Vi oppbemanner nå innenfor politiet. Det er veldig bra at det blir ansatt flere folk i politiet og Forsvaret nå, og at det er flere ansatte på sykehusene. Det er ikke et problem; det er en styrke. Tallene er veldig stabile, så Fremskrittspartiet må legge bort det.

Det vi gjorde da vi kom i regjering, var å begynne å kutte i veldig mange store, statlige byggeprosjekt, som Fremskrittspartiet var helt ukritisk til. Hvis man skal dele ut en «sløsepris», tror jeg Fremskrittspartiet vil ligge godt oppe på pallen.

Morten Wold (FrP) [10:31:06]: Jeg vil følge opp der Limi sluttet når det gjelder bistand, så mitt oppfølgings-spørsmål går til utviklingsministeren.

I morges publiserte tankesmien Langsikt et notat om norsk bistand gjennom Verdensbanken og FN. Der kommer det frem hvor ekstremt fragmentert norsk multilateral bistand er, og hvor stort potensialet for effektivisering er. For eksempel har Norge 86 ulike avtaler med FNs utviklingsprogram, 36 avtaler med FNs befolkningsfond, 34 avtaler med FNs høykommissær for flyktninger og 27 avtaler med UN Women. Dette er unødven-

dig byråkrati – mange avtaler og dyrt å administrere – og leder bare til større og mer byråkrati. I 2023 utbetalte Norge penger til 40 ulike fond administrert av Verdensbanken.

Mitt spørsmål er: Er utviklingsministeren enig i at norsk multilateral bistand er ineffektiv og lite koordinert og organisert i dag? Hvordan planlegger utviklingsministeren å følge opp anbefalingene fra notatet fra tankesmien Langsikt?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [10:32:11]: Jeg vil takke representanten for et godt og viktig spørsmål, og jeg er helt enig i premisset, nemlig at vi har sett en fragmentering i den multilaterale bistanden, under forrige regjering. Det var nettopp derfor denne regjeringen i Hurdalsplattformen erklærte at vi ønsket å ha en kritisk gjennomgang av bruken av globale fond, for å sikre en mer effektiv utviklingsbistand. Dette arbeidet er regjeringen godt i gang med. Vi har hatt en dybdegjennomgang av 240 av disse fondene og fondslignende mekanismene, nettopp for å rydde opp og redusere den fragmenteringen vi så en skarp tendens til under forrige regjering.

Morten Wold (FrP) [10:32:53]: Jeg skjønner at statsråden ikke er kjent med notatet fra tankesmien Langsikt som er publisert i dag, men hun er åpenbart godt kjent med sin egen portefølje, som hun har jobbet med i over tre år. Allerede i Hurdalsplattformen sa regjeringen at de vil «kritisk gjennomgå bruken av globale fond for å sikre mer effektiv utviklingsbistand». Som del av dette har UD bestilt en gjennomgang fra Norad av alle norskstøttede fond, som Langsikt har fått innsyn i og viser til i notatet. I den finner Norad at halvparten av fondene har middels eller lav resultatoppnåelse. Likevel anbefaler de for kun 7 av 236 fond, altså 3 pst. av dem, at de muligens ikke bør kapitaliseres ytterligere før det er oppnådd bedre resultater og/eller reduserte kostnader – tross lav eller middels resultatoppnåelse for mange flere. Dette tyder på at regjeringens fondsgjennomgang ikke vil bli kritisk nok, og at det ikke vil skje betydelige endringer i norsk bistand. Det er rett og slett for lite fokus på resultatoppnåelse og kostnadseffektivitet.

Hva tenker statsråden om dette? Blir det «business as usual» fremover, eller har regjeringen konkrete planer om hvordan norsk bistand gjennom FN og Verdensbanken skal effektiviseres?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [10:34:02]: Jeg vil minne om at en av begrunnelsene forrige regjering hadde for å lemppe mer kapital over i multilateral bistand og fond, var en idé om at dette var en mer effektiv forvaltet bistand. Det er et premiss jeg

ikke er umiddelbart enig i. Det er viktig at representanten også har med seg at det kan være mange begrunnelser for hvilke kanaler man benytter, og hva slags programmer man bruker bistanden på. Det er ikke alt som lett kan settes inn i en matrise hvor man kan måle effekt med enkle tallindikatorer. Nettopp derfor er det så viktig at regjeringen går grundig inn i de ulike fondsmekanismene og effektiviserer der vi kan, men likevel har et kritisk blikk på den systemendringstankegangen som ligger bak den enkelte investering. Jeg er uenig i premisset om at man enkelt kan måle effektivitet ut fra sånne matriser.

Morten Wold (FrP) [10:35:05]: Notatet jeg viser til, viser også at støtte gjennom fond har høye administrative kostnader, noe som også ble påpekt i Riksrevisjonens undersøkelse av norsk bistand til Verdensbankens fond, som jeg tidligere har spurt utviklingsministeren om. I notatet anbefales det å innføre en hovedregel om kun ett mellomledd, og alltid maks to, mellom Norge og de aktørene som skal implementere prosjekter, for å redusere administrasjonskostnader og øke andelen midler som faktisk når mottakerne. Hva tenker utviklingsministeren om en slik anbefaling?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [10:35:43]: Jeg er delvis enig i anbefalingene. Jeg er helt enig i at vi ikke nødvendigvis får mer effektiv bistand ved å bruke multilaterale kanaler, men man må gå grundig inn i hvert enkelt fond og fondsmekanismene.

Det er interessant, for jeg har gang på gang måttet svare på kritikk i denne sal fra partiet representanten planlegger å gå i regjering med, om GPE, Det globale partnerskapet for utdanning, og fått kritikk for å redusere bevilgningene dit, som nettopp er et av disse fondene Riksrevisjonen har pekt på at har lav effektivitet.

Presidenten [10:36:26]: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Kirsti Bergstø (SV) [10:36:39]: Mitt spørsmål går til finansministeren.

Det merkes i denne salen at vi er inne i et valgår. De som har mest i samfunnet, gir nå millioner av kroner til høyresiden, med håp om å få igjen det mangedobbelte i skatteutt. Det er et oppdrag høyresiden helt tydelig tar på alvor. Da Erna Solberg var statsminister, kuttet hun skattene for dem med mest med 36 mrd. kr. På samme tid eksploderte antall unger som vokser opp i fattigdom. Det var tre ganger så mange etter at Solberg gikk av som statsminister.

Det er mye de borgerlige partiene er uenige om, men det vi vet, er at de – uavhengig av hvem som blir statsminister, om de skulle vinne valget – er enige om at

skattene først og fremst skal kuttes for dem som har aller mest. Høyresiden er mer opptatt av å lytte til de rikeste enn å sørge for at vanlige folk skal få bedre råd. Hvis man skal hjelpe folk, holder det ikke å kutte litt i skattene samtidig som man river ned trygghet og velferd.

SV og regjeringen har både redusert inntektsskatten for dem med lavest inntekter og styrket og utvidet trygghet og velferd. Hvis man hører skattedebatten i Norge nå, skulle man tro at det var de som har aller mest, det er aller mest synd på, selv om det er vanlige folk som har fått mindre å rutte med i dyrtiden, mens de rikeste har økt sine overskudd.

Høyresiden vil utvilsomt øke ulikheten. Det er farlig. Når forskjellene øker, havner stadig mer makt og penger på færre hender. Dess større ulikhet man har, dess mer kriminalitet, mindre tillit, mindre frihet og mer polarisering. Jeg lurar på om finansministeren er bekymret for at ulikheten kan øke hvis Listhaug eller Solberg blir statsminister, og hvilke konsekvenser det vil få.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:38:45]: Det er hyggelig at representanten Bergstø er tilbake igjen etter en krevende jul.

Jeg har lyst til å begynne med å si at når det gjelder kombinasjonen av Venstre, Fremskrittspartiet og Høyre, disse tre partiene, som det kommer til å bli hvis det blir skifte, har vi erfart før hva de prioriterer. Det vi vet, er at når det kommer til stykket, har de lav terskel for å gjennomføre usosiale kutt. Det gjorde de sist. Vi vet også at når disse tre partiene skal forenes i avgiftspolitikken, øker de vanlige forbruksavgifter, som rammer det brede lag. Det gjorde aldri den type avgiftskutt vi gjorde sammen med SV før jul, f.eks. på vann og avløp, fordi vi vet at det treffer det brede lag.

Disse partiene har varslet at de skal skattlegge alle selskaper hardere ved å øke selskapsskatten, mens de som allerede har de største formuene, skal få lettelser. En liten oppstartsbedrift, en taxi eller en gravemaskinfører skal få mer skatt. Det ligger inne. Vi ser resultatene: Sammen med SV har Senterpartiet og Arbeiderpartiet redusert inntektsskatten med over 11 mrd. kr. I tillegg har vi prioritert billigere barnehage, gratis SFO, høyere barnetrygd og bedre borteboerstipender – målrettede grep for å sikre at Norge skal bli et land med mindre forskjeller.

Det er klart at det skaper debatt når vi gjør omfordelende grep, og det har denne regjeringen turt å gjøre. Jeg mener at det vi f.eks. gjorde på grunnrenteskatter, var riktig, men det vi var opptatt av, var at kystsamfunn og kystfylker skulle sitte igjen med mer av ressursene, nettopp fordi det er der verdiene også skapes. Det skaper debatt, det gjør det. Vi vet at hvis Fremskrittspartiet, Høyre og

Venstre kommer til makten, kommer de største skatte-kuttene til å gå til dem som har mest, vanlige forbruksavgifter kommer til å gå opp, og vi kommer igjen til å oppleve nye usosiale kutt, slik som da de sist styrte.

Kirsti Bergstø (SV) [10:40:44]: Jeg er glad for at Norge er et av landene i verden med lavest forskjeller. Det er noe vi aldri kan ta for gitt, men er nødt til å forsvare og kjempe for hver eneste dag.

I dag kom det nye ulikhetstall fra SSB. De viser at inntektsulikheten er på vei ned, og at særlig de med lave og vanlige inntekter har fått mer å rutte med sammenlignet med den verste dyrtiden. Likevel ser vi at det er altfor stor forskjell i formue mellom det store flertallet i Norge og dem som har aller mest. Store forskjeller er gift for et samfunn, og det gjør situasjonen alvorlig. Dyrtiden har stått på og ridd samfunnet siden 2021. Mange har fått det tøft økonomisk, og folk er fortsatt bekymret både for regningen og for summen på kassalappen. Spørsmålet er om regjeringen kunne og burde ha gjort mer for å få ned forskjellene mellom folk.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:41:49]: Vi har gjort en rekke grep. Jeg kan ta noe veldig konkret som kanskje blir litt borte i debatten: barnehage. Under Solberg-regjeringen, og med Listhaug og Melby, justerte man barnehageprisene opp hvert eneste år. Hvis man hadde videreført den politikken, ville en barnefamilie med to barn her i Oslo, eller det sentrale østlandsområdet, hatt 32 800 kr mer i utgifter nå. Det er mye, og det betyr mye for en barnefamilie. Vi har også gjort et ekstra grep på noen av de mindre stedene ved å bruke et distriktpolitisk virkemiddel. I det sentrale østlandsområdet er det 32 000 kr for en barnefamilie med to barn i barnehage.

Det er den typen grep vi har fått til sammen med SV. Vi har vært opptatt av å bruke skattesystemet til å utjevne forskjeller, men også at vi har universelle velferdsordninger som er tilgjengelige for alle, og å få de kostnadene ned. Det er det SV var en hovedbidragsyter for også, og man fikk billigere SFO. Selvfølgelig har det også en fordelingseffekt.

Kirsti Bergstø (SV) [10:42:54]: Jeg er glad vi kan stå sammen om sosiale grep og å bygge ut velferden og få ned forskjellene.

En type utgift som likevel har sprenget på, er boutgiftene. Siden Norges Bank begynte å øke renten, har bankene også økt overskuddene sine med hele 236 mrd. kr. Dette er penger bankene håver inn ved å øke vanlige folks boliglån mer enn det de strengt tatt trenger. Det er et veldig grovt eksempel på hvor pengene tar veien i dyrtiden, og hvor stor ulikheten blir. Vi kan bare tenke oss til hva vi kunne ha gjort med noen av de pengene, og hva

folk kunne ha gjort, om de i stedet havnet i deres økonomi – hvor annerledes dyrtiden kunne ha blitt.

Derfor lurer jeg på om finansministeren synes det er rettferdig at bankene har fått 236 mrd. kr i overskudd de siste årene.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:43:59]: Vi har hatt konkrete diskusjoner også om det i stortingsalen, der både SV og Rødt har ment at vi burde ha en annen beskatning av banksektoren. Det har vært forslag vi har sagt nei til. Grunnen til at vi har sagt nei til det og ikke ønsket å bli med på det, er at vi er redd for at den regningen da i neste omgang bare vil bli overført til kundene, og at det blir enda dyrere.

Jeg, som ansvarlig «næringsminister» for finansnæringen, er opptatt av at vi skal ha konkurranse i finansnæringen, og at vi skal ha en rekke ulike banker. Jeg mener de regelverksendringene vi har gjort over tid, gjør at vi sikrer at det er konkurranse i norsk banknæring. Vi har flotte banker som DNB, de større bankene, men vi har også små sparebanker. Det er viktig at vi har god konkurranse, og vi mener at det ville svekket norsk banknæring hvis vi skulle innført nye skatter for den næringen, og at det over tid ikke ville ha hjulpet de kundene Kirsti Bergstø her er bekymret for.

Kirsti Bergstø (SV) [10:44:55]: Invitasjonen til en mer omfordelende økonomisk politikk står ved lag, også til at bankene skal bidra, i stedet for å ha et omvendt ran.

Vi vet at prisen for tak over hodet har skutt i været for veldig mange, og stadig færre kommer inn på boligmarkedet. Vi vet at det å ha et trygt og godt sted å bo er viktig, både for arbeid, for en god oppvekst, for i det hele tatt våge å få barn og for å ha et godt liv. Vi ser boligmarkedet som en forskjellsdriver og at et klassedelt samfunn avtegner seg, nettopp i muligheten til et trygt og godt sted å bo. Kampen for en rettferdig boligpolitikk er også en kamp for mindre forskjeller og likere muligheter i samfunnet. Jeg lurer på om finansministeren er bekymret for situasjonen i boligmarkedet. Hva vil finansministeren gjøre for å trygge boligsituasjonen for folk?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:46:01]: Det som er noe av det fine i Norge, er at veldig mange eier sin egen bolig, og at det er trygghet rundt privat eiendomsrett. I Norge har vi valgt selveierprinsippet, som jo har vært det bærende prinsippet. Hvis en drar f.eks. til noen av innvandrermålene i Sverige og sammenligner med de mer innvandrertunge områdene i Norge, ser vi at det er mye penere her, mye mer ordentlig, mye mer skikkelig. Det er fine boområder. Jeg tror en av grunnene er at det er en mye større andel av befolkningen i ulike samfunnslag som eier sin egen bolig. Så pri-

vat eiendomsrett er bra. Det må jeg også si til SV og Rødt: Det er veldig, veldig bra med privat eiendomsrett.

Vi gjorde en endring i utlånsforskriften før jul som gjorde at det blir lettere for flere å få bolig. Vi reduserte kravene i utlånsforskriften for at også unge folk som kanskje ikke har foreldre som kan hjelpe til, lettere kan komme inn i boligmarkedet. Derfor gjorde vi det – for at flere skal ha mulighet til å kjøpe og eie egen bolig og ta del i verdistigningen i boligmarkedet, som spesielt de sentrale områdene har.

Kirsti Bergstø (SV) [10:47:05]: Vi støtter også at folk skal ha sitt eget sted å bo, men da må man også ha muligheten til å kjøpe det. Når markedet får rå, vet vi at det ikke er sosiale hensyn som tas. Hvordan utlånsreglene blir, gjenstår å se. Det er noen som frykter at bare bankene vil tjene på det, og at prisene vil gå opp. Vi er for alle forslag som gjør det mulig å få et trygt og godt sted å bo, men da trenger vi både å regulere, bygge flere boliger og å løfte en sosial og rettferdig boligpolitikk, for nå funker den verken for bygda eller for byen. Derfor er mitt siste spørsmål om finansministeren vil ta imot SVs invitasjon til å få en mer rettferdig og sosial boligpolitikk, som kan sikre absolutt alle her i landet et godt sted å bo.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:48:09]: Det er kjempeviktig at flest mulig får et godt sted å bo, og at vi skal ha en aktiv boligpolitikk som gjør at vi får flest mulig inn i boligmarkedet. Vi har også, sammen med SV, gjort flere grep med Husbanken og styrket deres muligheter til å gjøre det.

Jeg vil avslutte der Bergstø startet: Det er veldig bra at vi ser at inntektsulikhetene i Norge går ned, at det er de som har lavest og middels inntekter, som nå løftes fram av SSB, og at det er de som har kommet best ut de siste årene, for det har vært en politisk målsetting for oss. Det er også veldig bra, det vi så i forrige uke – at real-lønnsveksten blir så kraftig som den blir nå. Selv om mange av dem som har lave og middels inntekter, ser at statistikken er bra, tror jeg mange på det personlige plan har det ganske krevende.

Vi har imidlertid hatt en politikk der forskjellene går ned, noe også tallene fra SSB viser. Vi har veldig målrettede tiltak mot det brede lag. Folk begynner igjen å se at lønningene stiger mer enn prisene. Det vil hjelpe over tid, og det har hele tiden vært målet vårt. Vi har også klart å gjøre det uten at ledigheten har gått opp. Det brede lag er i jobb. Vi har hatt en fordelingspolitikk som gjør at det er de som har lave og middels inntekter, som har fått de største tiltakene. Det viser seg nå at de virker, og det er jeg glad for.

Presidenten [10:49:19]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:49:28]: Finansministeren kan gjerne bare bli stående, eventuelt ta seg en liten spasertur og så komme tilbake. Spørsmålet går uansett til finansministeren.

Den norske oljeformuen er skapt av geologi og teknologi, men kanskje først og fremst av hardt og risikofylt arbeid fra norske oljearbeidere, både på sokkelen og i leverandørindustrien, og forvaltningen av oljefondet bør ses i sammenheng med det. Oljefondet eier ca. 70 mrd. kr i Tesla. Det er noe Rødt har problematisert ved flere anledninger, spesielt det siste året, for i oktober i høst ble den svenske Tesla-streiken erklært å være den lengste streiken i svensk historie. Det er ikke bare en tilfeldig streik på grunn av noen uenigheter der, det er fordi Elon Musk, eieren av Tesla, aktivt ideologisk og politisk motarbeider hele ideen om fagforeninger og tariffavtaler, som streiken står om der, og dermed også både den norske og den nordiske modellen.

Rødt mener at det i seg selv er gode grunner til at oljefondet ikke burde være plassert i Tesla, men de siste månedene har vi også fått mange andre gode grunner, fordi Musk har tatt stadig mer ekstreme posisjoner, når det gjelder både å dele fake news om vår egen statsminister og å blande seg inn i innenrikspolitiske spørsmål i andre land, både i Storbritannia og nå sist også i Tyskland, der han oppfordrer tyskere til å stemme på Alternative für Deutschland. Ikke bare eier Norge via oljefondet 70 mrd. kr i Tesla; vi har også en oljefondsjeff som har forsøkt å få Musk på middag og invitert ham til en podkast som heter In Good Company.

Mitt spørsmål til finansministeren blir: Er Elon Musk virkelig «good company»?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:51:27]: Først vil jeg takke for et hyggelig kort til jul, der jeg ble invitert på en dans. Det er jo alltid koselig. Det får vi ha til gode, men jeg skal svare på spørsmålet.

Det er noe med dette med flisen og bjelken, for nå var Rødt veldig indignert over at Musk mener noe om andre lands innenrikspolitiske saker. Jeg har hatt og har veldig stor respekt for mange Rødt-politikere, og de har også en vilje til å mene noe om innenrikspolitikk i f.eks. USA. Jeg tror ikke det bare er politikere i USA som mener noe om innenrikspolitikk. Jeg tror også norske politikere, også Rødt-politikere, mener noe om andre lands innenrikspolitikk. Sånn går det litt på kryss og tvers, men selvfølgelig er han en mer mektig avsender enn de fleste norske Rødt-politikere. Sånn er det.

Oljefondet er en god, trygg konstruksjon. Norge eier verdier for ca. 10 000 mrd. kr i USA. Det har bidratt til store verdier tilbake til det norske samfunnet, deriblant Tesla, Apple og en masse forskjellige selskaper. Vi skal ikke ha det sånn at bare fordi en eller annen leder, uan-

sett i hvilket selskap, har sagt ulike ting i den typen diskusjoner, skal oljefondet operere etter det.

Oljefondet opererer etter de retningslinjene vi gir her i Stortinget. Der har vi veldig klare etiske standarder, klare regelverk og et eget etikkråd, og de har sin struktur. At vi skal politisere oljefondet, at vi liksom skal diskutere enkeltselskaper fra dag til dag, tror jeg ville vært veldig uklokt, og det ville svekket muligheten til å kunne bruke oljefondet til å ha en framtidig god og trygg norsk velferdsstat. Derfor tror jeg vi skal være forsiktige med å bruke enkeltutspill fra enkeltsjefer til å diskutere om de skal være i eller utenfor oljefondet. Det er ikke en klok utvikling.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:53:16]: Jeg synes vel kanskje statsråden undervurderer litt den makten Elon Musk har. Det er ikke en hvilken som helst politiker i USA; han driver et av de største og mektigste selskapene i verden, som han også veldig aktivt bruker sin posisjon for å forsterke verdien av. Det er egentlig til Norges beste, for når han jobber for å få subsidier, eller få gode vilkår for Tesla, vil det i dag også dryppe på oss, som aksjonær i Tesla.

Det viktigste spørsmålet for Rødt er det som handler om fagbevegelsen. Vi har fremmet forslag på Stortinget som åpenbart ikke handler om et enkelt selskap, men om at vi mener retten til å organisere seg er en så viktig menneskerett at det også burde være et kriterium – på samme måte som at oljefondet har solgt seg ut av 83 selskaper i 2023 fordi det er ting vi ikke kan godta når det gjelder barnearbeid, menneskerettigheter osv. Det er veldig bra, og det er klart at med et sånt kriterium burde Tesla gått ut, men dette er et forslag regjeringspartiene ikke hadde lyst til å støtte. Spørsmålet blir da: Ser man ikke på retten til fagorganisering som en menneskerett?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:54:23]: Vi er veldig opptatt av å ha et organisert og trygt arbeidsliv, og vi har gjort mange grep i Norge for å styrke den muligheten, bl.a. med å øke skattefradraget, for det er norsk innenrikspolitikk. Vi ønsker et ordnet arbeidsmarked, og det er veldig bra.

Vi har årlige runder når det gjelder Statens pensjonsfond utland i fondsmeldingen, der vi gjør justeringer, og der vi har veldig høye etiske standarder og krav. Man har da langsiktige føringer på det. Det som er viktig for oss når det gjelder oljefondet, er nettopp at det skal forholde seg til menneskerettighetene, og vi har Etikkrådet, som skal se til at de følger de etiske retningslinjene. Vi har strenge regler. Et typisk eksempel er at vi kjøper inn F-35, men på grunn av reglene i oljefondet kan ikke det norske oljefondet være investert i Lockheed Martin. Derfor er det en del dilemmaer vi har der, men vi har valgt, som regjering og som samlet storting, å stille ganske strenge krav til hvilke selskaper oljefondet kan være investert i.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:55:29]: Hver gang noen foreslår at man skal stramme inn på retningslinjene i oljefondet, blir man beskyldt for å skulle politisere eller liksom legge seg borti det. Da vil jeg minne om at det ikke å gjøre noe er et like aktivt valg som å gjøre noe.

I dag har Norge besøk av den palestinske statsministeren for å diskutere Norges rolle opp mot Palestina og tostatsløsningen. Oljefondet har nå 220 mrd. kr knyttet til israelske ulovlige bosetninger. Halvparten av de selskapene er altså svartelistet av FN, og vi er forpliktet via FN til å gjøre egne tiltak for å hindre investeringer i selskaper som er på den såkalte svartelisten. Det ikke å gjøre noe, det ikke å trekke oljefondet ut av disse selskapene som er knyttet til israelske bosetninger, er jo et like aktivt politisk valg som det å ønske å gjøre det.

Dette har vi tatt opp i spørretimen mange ganger, så mitt oppdaterte spørsmål må være: Er det noe nytt på gang, eller er det noen nye vurderinger fra regjeringen rundt dette spørsmålet?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:56:32]: Senest rett før jul solgte oljefondet seg ut av et selskap etter anbefaling fra Etikkrådet og de etiske retningslinjene vi har lagt opp. Det var et telekomselskap oljefondet solgte seg ut av da.

Det som er faktum, er at oljefondet jobber veldig aktivt med det, og Etikkrådet jobber veldig aktivt med det og er opptatt av å være forutsigbare. Når de da gjør den jobben, tar de kontakt med selskaper og går igjennom dem, og til slutt beslutter de eventuelt å selge seg ut. Da skjer det, og så offentliggjør man begrunnelsen etterpå, så der er det en veldig aktiv politikk.

Jeg hadde et møte med Etikkrådet senest rett før jul og spurte: Trengs det mer ressurser, har dere satt opp en måte som gjør at dere kan følge de kravene vi har satt? Vi er helt enige om at oljefondets penger ikke skal brukes til å bidra til menneskerettsbrudd. De mener at de har satt opp en måte som gjør at de kan gjøre den jobben på en god måte, og senest før jul solgte man seg ut av et selskap – forutsigbart, trygt og i samsvar med de rammene vi har satt, og den høye standarden vi har satt for oljefondet.

Presidenten [10:57:20]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Helge Orten (H) [10:57:53]: Spørsmålet mitt går også til finansministeren – det blir en tøff dag på jobben dette – og det skal også handle om skatt, denne gangen om havbruksbeskatning.

I september 2022 ble en hel næring tatt på senga. Finansministeren og statsministeren innkalte til pressekonferanse og lanserte en ny grunnrenteskatt for havbruksnæringen. I høringsutkastet foreslo regjeringa en

skattesats på 40 pst., og den skulle ha virkning fra 1. januar 2023, før høringsfristen var ute og lenge før Stortinget hadde fått den til behandling.

Stor og brå skatteendringer – og i dette tilfellet med tilbakevirkende kraft – har blitt kjennetegnet til denne regjeringa. Skattepolitikken har blitt uforutsigbar og den politiske risikoen har økt, med de negative konsekvensene det har for investeringer og utvikling av en av våre viktigste næringer.

I fjor kunne vi lese at staten fikk inn 868 mill. kr netto i inntekter fra havbruksskatten. Det er noe mindre enn de fire milliardene Finansdepartementet anslo for dette året. Sett fra mitt ståsted er det selvfølgelig gledelig at skattebyrden for havbruksnæringen ikke har blitt så stor som finansministeren selv hadde planlagt, men for finansministeren må det jo være et tankekors, siden denne skatten skulle finansiere både lavere barnehagepriser og mer til.

Kan finansministeren forklare hvorfor det er såpass stort avvik mellom de anslagene finansministeren har presentert for Stortinget, og det beløpet staten fikk innbetalt i fjor?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:59:35]: Jeg må bare først si at Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre hele tiden prøver å si at den politiske risikoen har økt, men det er feil at den har økt i Norge, for det er trygt å investere i Norge, og investeringene i Norge går opp, ikke ned. Jeg har skjönt at det ikke passer helt inn i Høyres talepunkter at virkeligheten er sånn at investeringene i Norge har gått opp de siste årene, og at det er høyere investeringer i norske fastlandsbedrifter nå enn det var da Høyre styrte, men sånn er det, og det må vi bare glede oss over. Uavhengig av hvem som styrer, kan vi glede oss over at det er flere som investerer i Norge, og i tillegg er det veldig mye større investeringsaktivitet i norsk olje- og gassnæring. Det er kjempebra at det skjer.

Da vi skulle innføre grunnrenteskatt på havbruk, var jeg veldig tydelig på at punkt nummer én var at norske kystsamfunn skulle sitte igjen med mer penger. Derfor gjorde vi de endringene, både på Havbruksfondet og på produksjonsavgiften, for de trenger mer penger nå. I fjor var det en veldig stor utbetaling, rett i underkant av 5 mrd. kr. 4,7 mrd. kr betalte vi til norske kystkommuner, norske kystfylker. Vi sa også da vi innførte den at det ville bli en overgangsperiode, for det var mange fra næringen som hadde innspill på at man ikke skulle innføre normpriser med én gang. Derfor var det i fjor en egenfastsettelse. I år er normpriser på plass, slik at vi får den modellen.

Vi tror at de anslagene vi har, over tid kommer til å vise seg å være ganske riktige. Dette er faglige vurderinger fra dem som jobber med skatt i skattesystemet, og de

mener at det over tid kommer til å vise seg å være riktig. Nå i starten har kommuner, kystsamfunn, fått nesten 5 mrd. kr – 4,7 mrd. kr – som bidrar til skoler, kulturbygg og andre tiltak langs hele kysten vår. Til nå har skatteinntekter til staten vært litt lavere enn det man så, men nå jobber man med skatteoppgjøret, og så får man se de endelige tallene når det har landet.

Helge Orten (H) [11:01:26]: Jeg merker meg at finansministeren ikke har registrert den samlede tilbagemeldingen fra norsk næringsliv om at den politiske risikoen knyttet til både skattesystem og næringspolitikk har økt. Dette er ikke mine talepunkt; det er næringslivet selv som melder dette.

Jeg vil tilbake til spørsmålet. Jeg merket meg at finansministeren fortsatt har de samme anslagene for havbruksskatten, men han forklarer ikke det avviket som var i fjor. Prisene på laks var relativt høye i det året vi snakker om. Det gikk relativt bra i næringen, men likevel kom det 868 mill. kr netto inn fra denne skatten, mens anslagene var vesentlig høyere.

Jeg kan gi finansministeren et forsøk til på å forklare hva som er grunnen til at det er et avvik. For min del må den skatten gjerne bli lavere, men det hadde vært interessant å få vite hvorfor det har blitt som det har blitt.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:02:25]: Det må være tid for litt selvrefleksjon hos dem som sa at dette kom til å bli en enorm skatteregning fra kysten til staten. Det skulle liksom ikke bli igjen noe til kystsamfunnene. Det sa vi hele tiden var feil. Vi laget en modell med et stort bunnfradrag – som Høyre tok bort i sitt alternative statsbudsjett. De har beholdt grunnrenteskatten, men har tatt bort bunnfradraget og redusert satsen, noe som vil gjøre at de største selskapene får skatteutt, mens de små vil få skatteskjerpelse.

Man må også huske at siden dette er en grunnrenteskatt, får man direkte utgiftsført de utgiftene man har. Dette er det første året etter innføring av grunnrenteskatt på havbruk, og nå er det en prosess med å gå igjen nom tallene hos skatteetaten. De gjør sine vurderinger og ser på tallene, og så får vi se hva som blir det endelige regnskapet til slutt. Det må de jobbe faglig med.

Normprisrådet kommer også på plass i år. Vi har fått på plass en modell vi vil ha. Jeg var opptatt av at man skulle lage en modell som garanterte at inntektene skulle gå fort til kysten og kystfylkene, og det var rekordutbetalinger i fjor. Blant annet Møre og Romsdal fylke har fått mye mer penger, og det er bra, for vi har ønsket at de skulle få mer penger.

Helge Orten (H) [11:03:38]: Det er vel ikke så stor uenighet om fordelingen, og at merinntekter – fra bl.a.

produksjonsavgiften – går tilbake til kommuner og fylkeskommuner.

Jeg merket meg i dag et oppslag på IntraFish om at det er en stor bekymring knyttet til normprisordningen. Mange er bekymret for at man må betale skatt av en pris og en inntekt man ikke har. En undersøkelse Sjømat Norge har gjort, viser at mange selskaper har nesten doblet utgiftene sine til konsulenter, advokater og revisorer etter at grunnrenteskatten kom. Finansministeren har selv uttalt at han ønsker å kutte i næringslivets kostnader knyttet til pålagte regler og utfylling av skjemaer, men det gjelder tydeligvis ikke for havbruksnæringen.

Kan finansministeren gi et oppdatert anslag over kostnadene – både for det offentlige og for bedriftene – ved å innføre og følge opp denne forholdsvis byråkratiske og kompliserte lakseskatten?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:04:40]: Noe av suksessen med Norge er at vi over tid – egentlig helt fra starten av 1900-tallet – har klart å fordele de store inntektene fra naturressursene på en måte som både lokalsamfunn, med private næringsdrivende, og det norske fellesskapet generelt har hatt glede av. Høyre var på starten av 1900-tallet kraftig imot det. Man kalte det panikk da man laget regelverk for dette da. Det var akkurat de samme ordene man brukte i forbindelse med havbruksskatten, men nå har Høyre lagt det inn i sitt eget, alternative budsjettforslag – bare med en annen fordeling.

Høyres forslag er at de små oppdrettsselskapene skal få mer i skatt, mens de store skal få mindre skatt. Dette er klassisk høyrepolitikk. Jeg er uenig i det. Vi bør ikke ha en slik modell. Vi bør ha det bunnfradraget. Det er ingen grunn til å skjerpe skatten for de små oppdrettsselskapene, som Høyre ønsker. Der har vi rett og slett bare ulikt syn. Fremskrittspartiet har akkurat den samme modellen for grunnrenteskatt på havbruk som regjeringen har nå. De har ingen endringer i det. De er 100 pst. for vår modell, mens Høyre ønsker en omfordeling fra de små til de store.

Presidenten [11:05:48]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Bård Hoksrud (FrP) [11:06:03]: I dag går mitt spørsmål til digitaliserings- og forvaltningsministeren.

I en kronikk fra 2024 skrev statsråden:

«Personvern er ikke bare en teknisk detalj – det er en grunnleggende rettighet som beskytter vår frihet og vår integritet.»

Det er jeg helt enig med statsråden i. Derfor blir jeg ekstra bekymret når jeg ser at overleger ved St. Olavs hospital i Trondheim har tatt opp alvorlige svakheter i den nye Helseplattformen, hvor de bl.a. har påpekt at til-

gangskontroll og behandling av pasientinformasjon ikke håndteres forsvarlig. Sårbare grupper får svekket personvern fordi kliniske data er altfor lett tilgjengelig på for mange nivåer i systemet.

Ansatte som arbeider med rus og psykiatri, nekter nå å bruke systemet på grunn av disse utfordringene. Kontrollkommisjonen i Nordmøre og Romsdal og kontrollkommisjonen i Sunnmøre, hvor det nye journalsystemet ble innført i april 2024, melder om brudd på taushetsplikt og innsyn i strid med pasienters rett til personvern. Disse kommisjonene har etterspurt utskrift av dokumenter på papir, men får ikke tilgang. Det har til og med gått så langt at kommisjonen i Midt-Norge nå har sendt et brev til Datatilsynet med stor bekymring for personvernet til pasientene. I tillegg vet vi at situasjonen forverres når samarbeidet med den tidligere leverandøren opphører nå i juni. Dette står i sterk kontrast til statsrådens tidligere uttalelser om innbyggernes personvern. Dette er så alvorlig at det krever handling og ikke bare ord. Dette svekker pasientenes tillit til systemet og ansattes tillit til systemet. Hvordan har statsråden tenkt å rydde opp i dette?

Statsråd Karianne O. Tung [11:07:49]: Statsråden er helt enig med statsrådets ord i både kronikk og tidligere uttalelser om at personvern ikke er noen liten teknisk detalj som skal være på plass. Det handler om våre grunnleggende rettigheter. Det handler om vår grunnleggende integritet i at vi eier vårt eget liv. Vi eier våre egne opplysninger. Derfor har også jeg, da jeg la fram digitaliseringsstrategien i høst, satt av et helt kapittel til nettopp personvern, fordi denne rettigheten er så viktig. I strategien slår vi fast at vi ønsker et godt personvern for alle, og vi setter et mål om at innbyggernes tillit til hvordan det offentlige jobber med personvern, skal styrkes fram 2030. Vi ønsker også å slå fast at det offentliges løsninger skal inneholde innebygde personvern-løsninger, nettopp fordi vi ser tendenser til at digitaliseringen går på bekostning av personvernet. Det er ikke godt nok, og det er noe alle statsråder har et ansvar for innenfor sitt område – å sørge for at personvernet blir ivaretatt.

Bård Hoksrud (FrP) [11:08:57]: Det er bra at statsråden står inne for sine egne ord og sine egne uttalelser. Det ville vært oppsiktsvekkende hvis man ikke gjorde det. Det er likevel alvorlig at man fortsetter å se at det kommer nye utfordringer med Helseplattformen. Personvernens hensynet er altså det som svekkes hele tiden. Vi vet at det er gjort en avtale med Epic, og jeg har lyst til å utfordre statsråden på det. Skulle de levere et system som er innenfor GDPR-regelverket, og hvor mye anslår statsråden nå at vi eventuelt må bruke ekstra hvis vi

skal sørge for å ha en helseplattform der man har rettet opp i disse personvernbruddene?

Dette rammer mange pasienter – alvorlig syke og svært sårbare pasienter. Jeg forventer at statsråden med ansvar for personvern er tydelig og ikke bare viser til 2030. Vi er i 2025, og 2030 er langt fram. Mener statsråden det er greit at brudd på personvernreglene for pasienter skal få lov til å fortsette og holde på i fem år til?

Statsråd Karianne O. Tung [11:09:58]: La meg være klokkeklar: Jeg forventer at personvernet blir ivaretatt i alle offentlige og for så vidt også private løsninger som utvikles. Personvern er ingen teknisk detalj. Det er en grunnleggende rettighet for oss alle, som må være på plass. Detaljerte spørsmål knyttet til Helseplattformen skal helseministeren få lov til å svare for, men jeg har lyst til å gjøre noen generelle refleksjoner om viktigheten av at vi har gode digitale system, og at vi lykkes med digitaliseringen av offentlig sektor.

Innenfor helsevesenet kan digitalisering og kunstig intelligens hjelpe oss med å få ned ventetidene, gjøre logistikken bedre på sykehusene for å få til operasjoner og ikke minst persontilpasse både behandling og kommunikasjon mellom pasienter og sykehuspersonell. Da må vi imidlertid gjøre det på en måte som er i tråd med det samfunnet vi ønsker oss, og de verdiene vi ønsker å legge til grunn. Personvern er en av de verdiene, som vi holder veldig høyt. Jeg forventer at alle forholder seg til de lover og regler som finnes knyttet til personvern.

Presidenten [11:11:00]: Vi går videre til siste hovedspørsmål.

Nikolai Astrup (H) [11:11:19]: I 2018 tok jeg initiativ til en resultatportal for norsk bistand. Fra før av fantes det en tilskuddsportal som viste hvor mye penger Norge bruker på ulike bistandsprosjekter. Dessverre var det ingen offentlig informasjon om resultatene av dette arbeidet tilgjengelig for alle.

Jeg mener det er viktig for legitimiteten til norsk utviklingspolitikk at vi har mer debatt om resultater. Det er mye debatt om hvor mye penger som skal bevilges, men sørgelig liten interesse for hva vi får ut av de samme pengene.

Hensikten med en resultatportal var å etablere et trafikklyssystem der alle og enhver kunne få vite om et prosjekt på et overordnet nivå hadde nådd sine fastsatte mål helt, delvis eller ikke i det hele tatt. Enda viktigere var tanken om at prosjektet også måtte ha med informasjon om hvorfor man hadde lyktes eller ikke lyktes med prosjektene. Slik kunne vi lære av våre feil og sikre at også allmennheten kunne ettergå om vi faktisk hadde lært noe.

Er utviklingsministeren fornøyd med at andelen prosjekter i resultatportalen der det angis at det er oppgitt resultater, har falt fra 6 pst. i 2020 til 2 pst. i 2023, og synes hun omtalen av resultatene er av tilfredsstillende kvalitet?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim [11:12:48]: Representantens initiativ da han hadde min post i regjering, var godt. Dessverre var dette vanskelig å gjennomføre i praksis. Vi har støtt på betydelige praktiske problemer med å lage en resultatportal som er så tilgjengelig og pedagogisk for folk flest at den tjener sin hensikt. Selv om ideen var god, har vi konkludert med at vi må finne andre måter å presentere resultater på enn det designet av portalen som i utgangspunktet var planen under forrige regjering. Vi er helt enige om at det å få fram de gode resultatene av bistand, bistand som virker, er utrolig viktig for tilliten til bistanden.

Nikolai Astrup (H) [11:13:35]: Jeg takker for at statsråden synes ideen var god. Dessverre synes ikke jeg at gjennomføringen er god nok. Jeg har forståelse for at det kan være praktiske problemer. Dem må man i så fall løse, for alle prosjekter må evalueres i dag.

Kunnskapen finnes. Det handler altså om å dele data som allerede finnes, og spørsmålet er: Hvorfor er det da så vanskelig å legge resultater som allerede finnes i UD's skuffer og skap, ut på en resultatportal? Kan det være fordi kvaliteten på de evalueringene som gjøres av prosjektene, ikke er god nok for offentliggjøring? Hva har statsråden i så fall tenkt å gjøre med det? Uansett: Tror statsråden at folk flest blir klokere på resultatene av norsk bistand ved å besøke resultatportalen slik den foreligger nå?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinnereim [11:14:33]: Det kan tenkes at representanten burde ha stilt spørsmålet til digitaliseringsministeren, for dette er en utfordring knyttet til digitalisering og det praktiske. Jeg vil minne om at tilskuddsportalen, som er en del av den samme pakken som ble lansert i sin tid, er i full drift og fungerer etter hensikten. Det viste seg imidlertid at det var praktiske problemer med å aggregere resultater til publisering på den måten Astrup i sin tid hadde en visjon om. Det betyr ikke at vi ikke publiserer det på andre måter. Hensikten er å gjøre det er så tilgjengelig for folk som overhodet mulig.

Nikolai Astrup (H) [11:15:23]: Det er jo ikke slik at man gjør denne informasjonen tilgjengelig for folk på andre måter. Det finnes ikke offentlig tilgjengelig informasjon om norske bistandsprosjekter i det omfanget vi her snakker om. Det er altså kun for 2 pst.

Jeg var inne på nettsiden i sted, og den viser en skarp økning i bistanden til multilaterale organisasjoner på aggregert nivå fra 2021 til 2023 – litt i strid med det statsråden sa til representanten Wold tidligere i dag – men for øvrig finnes det ikke på prosjektnivå noen samlet oversikt.

Jeg har, som statsråden var inne på, absolutt tenkt å stille oppfølgingsspørsmål til digitaliseringsministeren om dette. Det er jo slik at digitaliseringsministeren har ansvaret for offentlig forvaltning, og nå har altså statsråden for utvikling skjøvet ansvaret over til digitaliseringsministeren, og den ballen har jeg tenkt å ta.

Hva er digitaliseringsministerens vurdering av utviklingsministerens og utenriksministerens innsats med resultatportalen? Er dette i tråd med beste praksis i offentlig forvaltning, eller står arbeidet så langt til stryk?

Statsråd Karianne O. Tung [11:16:27]: Digitaliseringsministeren er veldig godt fornøyd med arbeidet utviklingsministeren gjør, men til det litt mer generelle spørsmålet, som handler om deling av data i offentlig forvaltning: Jeg er helt tydelig på at det er en av de viktigste komponentene vi er nødt til å få på plass i tiden framover, både for å lykkes med å ta i bruk kunstig intelligens som et verktøy for å fornye og forbedre offentlig sektor, og for å gi næringslivet muligheter. Vi er godt i gang med et storstilt arbeid på datadeling. I løpet av året skal vi fremme ny lov om datadeling. Vi skal opprette et prioriteringsråd for deling av data, nettopp fordi vi ser at dataene er råvaren for å evne å ta i bruk teknologien på en god måte.

Nikolai Astrup (H) [11:17:09]: Det er litt påfallende at statsråden sier at hun er veldig godt fornøyd med utviklingsministerens arbeid, når det er 2 pst. av prosjektene i 2023 som er omtalt i resultatportalen. Hvis statsråden har tenkt å legge listen for veldig godt fornøyd på 2 pst., lurer jeg på hva som da er dårlig i statsrådets bok.

La meg heller stille spørsmål om noe annet, for statsråden snakker om datadeling og viktigheten av det. Det er vi helt enige om, og man burde strengt tatt ha kommet enda lenger, etter at forrige regjering la fram en strategi for digitalisering av offentlig sektor i 2019, som ennå ikke er oppfylt. Hvis det nå kommer en lov om datadeling, vil den også gjelde utviklingsministeren og hennes data? Skal de nå deles, skal offentligheten få vite hvordan det går med norske bistandsprosjekter, eller vil det ikke være omfattet av loven om datadeling?

Statsråd Karianne O. Tung [11:18:08]: Tidligere statsråd Nikolai Astrup har lagt fram en digitaliseringsstrategi for offentlig sektor. Denne regjeringen ønsker å se digitaliseringen under ett, fordi den går på tvers i samfunnet vårt. Jeg har derfor nylig lagt fram en strategi

som omfatter både offentlig sektor, næringslivet og samfunnet vårt generelt. Vi er nødt til å spille på lag – alle sektorer – hvis vi skal lykkes med å ta i bruk digitalisering til det beste for samfunnet vårt.

Viderebruksutvalget leverte sin NOU-innstilling i fjor, og vi sendte med en gang NOU-en ut på høring for raskt å kunne jobbe med og fremme ny lov om datadeling. Viderebruksutvalget foreslår å ta punktene om datadeling ut av åpenhetsloven og lage en ny lov. Det er et forslag jeg har veldig stor sans for, nettopp fordi at det å lykkes med data i bunn og grunn handler om å lykkes med digitaliseringen. Vi skal raskt komme tilbake til Stortinget for å fremme den loven.

Nikolai Astrup (H) [11:19:14]: Jeg oppfattet ikke at jeg fikk svar på spørsmålet mitt, så jeg prøver en gang til: Vil loven om datadeling omfatte utviklingsministerens data og resultatene av norske bistandsprosjekter eller ikke?

Statsråd Karianne O. Tung [11:19:26]: Som statsråd forventer jeg at alle statsråder jobber godt med datadeling på sine områder. Det er hver enkelt statsråd som er best til å definere hvilke data som faktisk gir verdi å dele, og hvilke data man er nødt til å jobbe raskest med. Det legger jeg til grunn at utviklingsministeren vil gjøre en god vurdering av.

Presidenten [11:19:46]: Dermed er den muntlige spørretimen omme.

Sak nr. 2 [11:19:44]

Ordinær spørretime

Presidenten [11:19:51]: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Bjørnar Moxnes til statsministeren, er overført til utviklingsministeren.

Spørsmål 2, fra representanten Mímir Kristjánsson til arbeids- og inkluderingsministeren, er overført til energiministerens som rette vedkommende.

Spørsmål 8, fra representanten Erlend Svandal Bøe til kommunal- og distriktsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 1

Presidenten [11:20:00]: Dette spørsmålet, fra representanten Bjørnar Moxnes til statsministeren, er overført til utviklingsministeren.

Bjørnar Moxnes (R) [11:20:18]: «USAs påtroppende president Donald Trump truer Danmark med å bruke militær og økonomisk tvang for å ta kontroll over Grønland. Dersom Trump erfarer at det å true allierte stater ikke får konsekvenser, øker risikoen for liknende trusler mot andre land, ikke minst småstater som Norge.

Vil regjeringen fordømme Trumps trusler om bruk av militærmakt mot Danmark, hva gjøres for å sikre Norge mot denne typen amerikansk trusseldiplomati, og hvilke konsekvenser får truslene for Norges sikkerhets- og forsvarspolitiske samarbeid med USA?»

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinningreim [11:21:04]: Som statsministeren og utenriksministeren tidligere har uttrykt, er vi kritiske til den ordbruken vi har sett, som skaper unødvendig usikkerhet. Respekt for nasjonal suverenitet og territoriell integritet er bærende prinsipper i folkeretten.

Grønland er en del av Kongeriket Danmark, og vi støtter uttalelsen og håndteringen fra danske myndigheter. Verken danske eller grønlandske myndigheter ønsker at denne saken eskaleres.

Grønlands sikkerhet ivaretas av NATO, og Grønland er ikke et sikkerhetstomt område. Vårt fellesskap i NATO bygger på en felles sikkerhet, som ikke bare er forankret i traktater og regler, men som bygger på et verdifelleskap og en type solidaritet som spenner over et veldig bredt område, både geografisk og politisk.

Norge har de siste årene hatt et veldig godt samarbeid med andre stater i vår nordområdepolitikk og arktiske politikk. Norge er godt skodd til å følge, forstå og formidle utviklingen. Det Norge gjør i nord på vegne av de allierte, er viktig også for USA, og regjeringens hovedoppgave forblir å verne om våre interesser i bredt. Det inkluderer å bevare et godt forhold til USA. Det er avgjørende å holde hodet kaldt og motvirke splittelse mellom allierte, for splid er ingen tjent med, heller ikke USA.

Bjørnar Moxnes (R) [11:22:35]: Jeg spurte om regjeringen ville fordømme at Trump truer med bruk av militærmakt mot Danmark for å få tak i Grønland. Jeg registrerte at svaret var at regjeringen var kritisk til ordbruken.

Jeg vil minne om at en del av folkeretten går ut på at det er forbudt å fremme slike trusler mot andre land, ikke minst fordi det kan påvirke mindre stater til å gi etter for nettopp trusseldiplomati. Det er bakgrunnen for at vi ønsker en tydelig fordømmelse.

I går hørte vi fra utenriksminister Barth Eide at regjeringen har jobbet i tre år med en plan for å håndtere en eventuell ny Trump-administrasjon. Tar denne planen for seg hvordan Norge kan bli mindre sårbar for amerikansk press av den typen den påtroppende presidenten nå utøver mot vårt naboland Danmark?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [11:23:31]: Jeg er helt enig med representanten i at ord betyr noe. Påtroppende president Trumps ordbruk i denne saken er problematisk, det er utfordrende, og det skaper unødvendig usikkerhet. Samtidig tror jeg vi bare må erkjenne at Trump er en annerledes politiker. Han bruker ofte store ord for å sette søkelyset på et tema han er interessert i. Da må vi ta det han sier, seriøst, men ikke alltid helt bokstavelig.

Jeg vil bare understreke at det er viktig for Norge å støtte uttalelsen og håndteringen fra danske myndigheter. Verken danske eller grønlandske myndigheter ønsker at ordbruken i denne saken eskalerer, særlig ikke i sosiale medier, og vi har tett dialog med danske myndigheter og andre nordiske land om hvordan vi skal håndtere denne situasjonen.

Bjørnar Moxnes (R) [11:24:28]: Spørsmålet var om det i planen finnes tiltak for å gjøre oss mindre sårbare for amerikansk press av den typen som nå utøves mot Danmark. Statsminister Støre har lettet litt på sløret når det gjelder hva som ligger i denne planen. Han sa i forrige uke til DN og E24 at regjeringens tiltak nummer én i planen for å håndtere en Trump-administrasjon er å tilrettelegge for mer amerikansk militær tilstedeværelse i Norge, i forlengelse av baseavtalen. Da er spørsmålet til regjeringen om det inngår i regjeringens vurdering at USA allerede har en militærbase på Grønland, og at slik militær tilstedeværelse gjør trusler om maktbruk mer alvorlig, men også mer troverdig. For å si det med Iver B. Neumann, forskeren: USA har gått fra å være en sikkerhetsgarantist til å bli en sikkerhetsutfordring.

Tar man det inn over seg?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [11:25:30]: Som sagt: Jeg tror det er viktig at vi nå holder hodet kaldt og minner oss selv på at Trump er påtroppende president. Vi har åpne og ærlige diskusjoner på tvers av Atlanterhavet. Det klarte vi også under den forrige Trump-administrasjonen. Den tradisjonen skal vi videreføre. Det innebærer også å skape rom for dialog og engasjere USA på områder av felles interesse. Pekingdiplomati har imidlertid sjelden en positiv effekt. Den norske regjeringens fremste oppgave er å ivareta norske interesser. Derfor vil jeg understreke at god dialog med de til enhver tid sittende amerikanske myndigheter er overordnet for oss.

Spørsmål 2

Presidenten [11:26:19]: Dette spørsmålet, fra representanten Mímir Kristjánsson til arbeids- og inklude-

ringsministeren, er overført til energiministerens som rette vedkommende.

Mímir Kristjánsson (R) [11:26:36]: «Kielland-ulykken er norgeshistoriens største industriulykke og kostet 123 mennesker livet da boligplattformen Alexander Kielland kantret i Nordsjøen. I 2021 konkluderte Riksrevisjonen med at myndighetene sviktet de etterlatte og overlevende etter ulykken. Ofrene har i ettertid reist krav om kompensasjon fra staten for behandlingen de har fått fra staten.

Vil statsråden ta initiativ til at ofrene etter Kielland-ulykken også blir tilgodesett i forbindelse med etableringen av en særskilt kompensasjonsordning for oljepionerene?»

Etter Riksrevisjonens konklusjon, og etter at spørsmålet ble sendt inn, har det kommet enda ny forskning som viser at staten har et medansvar i de feilene som ble gjort i forkant, og ikke minst et medansvar for at det ikke ble ryddet opp etterpå.

Statsråd Terje Aasland [11:27:40]: Alexander L. Kielland-ulykken var en alvorlig hendelse og en katastrofe som rammet de berørte og norsk petroleumsvirksomhet hardt. Ulykken fikk store konsekvenser for etterlatte og overlevende.

Da Riksrevisjonen undersøkte myndighetenes arbeid med ulykken, var konklusjonen at det ikke er grunnlag for å gjennomføre ny gransking av Alexander L. Kielland-ulykken, likeledes at myndighetene gjorde en grundig jobb med å klargjøre årsakene til ulykken, men at enkelte svakheter kan ha bidratt til å svekke tilliten til granskingen, videre at ansvarsforholdene rundt ulykken ikke ble fullstendig klarlagt, at myndighetene har fulgt opp anbefalingene fra granskingen, at de etterlatte ikke fikk oppfølging, og at oppfølgingen av de overlevende ikke var god nok. Det er alvorlige saker.

Flertallet i Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité sluttet seg i 2021 til Riksrevisjonens konklusjoner. Stortinget fattet også et vedtak hvor den mangelfulle oppfølgingen overlevende og etterlatte opplevde, ble beklaget på det sterkeste.

De siste dagene har ulykken igjen fått medieoppmerksomhet etter at det har blitt publisert en ny rapport om myndighetenes ansvarshåndtering etter ulykken. Rapporten er fersk, og det er for tidlig å si hvilken betydning den eventuelt vil få.

Da Stortinget behandlet Riksrevisjonens undersøkelse i 2021, ble det konkludert med at det ikke er grunnlag for å gjennomføre en ny undersøkelse av ulykken. Denne konklusjonen forholder regjeringen seg til. Alexander L. Kielland-ulykken har vært behørig gransket i to runder av en egen granskingskommisjon, og i 1980 ble det også gjennomført et erstatningsoppgjør

med overlevende og etterlatte. I tillegg har Riksrevisjonen som nevnt gjort en grundig undersøkelse av myndighetenes arbeid med ulykken.

Stortinget vedtok i 2021, sammen med beklagelsen, at det skulle gjennomføres en studie om hvilke konsekvenser manglende oppfølging etter ulykken har hatt for overlevende og pårørende. Stortinget vedtok også at det skulle gjennomføres et dokumentasjonsprosjekt som skulle samle og tilgjengeliggjøre Kielland-nettverkets arbeid, dokumentasjon og innsamlet materiell med den hensikt å dokumentere opplevelsene sett fra overlevende og etterlattes ståsted. Vedtakene er fulgt opp av regjeringen ved at det er blitt gitt oppdrag til henholdsvis Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress og likeledes til Norsk Oljemuseum.

Den gjennomførte studien fra Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress viser bl.a. at de som er berørt av Kielland-ulykken, har flere helseplager og lavere livskvalitet enn befolkningen generelt. Dette viser hvor viktig det er at overlevende og etterlatte etter store ulykker får god oppfølging.

Det er viktig å anerkjenne de overlevende og pårørendes opplevelser. Samtidig er det ikke uten videre naturlig å se Kielland-ulykken i sammenheng med Stortingets nylige vedtak om at det skal etableres en kompensasjonsordning for oljepionerene. Alexander L. Kielland-ulykken var en fryktelig enkeltulykke, mens kompensasjonsordningen for oljepionerene dreier seg om en kompensasjon til offshorearbeidere for alvorlige sykdommer som enkelte av dem pådro seg gjennom sitt arbeid over tid, noe som er godt belyst i rapporten oljepionerkommisjonen leverte i 2022.

Mímir Kristjánsson (R) [11:30:46]: Det er riktig at Riksrevisjonen i sin tid konkluderte med at det ikke trengtes en ny gransking, og at dette var gransket ferdig. Den konklusjonen ser veldig merkelig ut i dag, for nå er det gjennomført en ny gransking av forskere ved Universitetet i Stavanger. Den granskningen har funnet en rekke nye, veldig alvorlige forhold som den har dokumentert, som bl.a. viser at staten i disse årene har hatt et veldig lemfeldig forhold til sikkerhet på sokkelen, at staten har vært kjent med flere av manglene ved Kielland-plattformen, og at staten i ettertid har forsøkt å dysse ned de problemene som har vært der.

Jeg registrerer at statsråden sier i Dagens Næringsliv at dette skal tas på ytterste alvor, og at det nå er til behandling i departementet, der rapporten vil bli levert. Mitt spørsmål i neste omgang er hva slags tidsramme man kan se for seg at staten trenger for å se på den nye granskningen, og hvordan løpet er videre med å behandle den nye informasjonen som kommer nå.

Statsråd Terje Aasland [11:31:45]: Sånn umiddelbart, hvis jeg skal prøve å gi et svar på det spørsmålet uten at en har gått opp alle retninger rundt det, så er det ingen tvil om at den rapporten trenger en gjennomgang for å se om det er forhold i den som avviker fra det en har visst tidligere, og som Riksrevisjonen har gjort. Så må en eventuelt ta lærdom av det og vurdere det, men allikevel: Stortinget gjorde et vedtak i 2021.

Det kan også være naturlig for Stortinget eventuelt å be Riksrevisjonen, på bakgrunn av rapporten fra Universitetet i Stavanger, om å vurdere saken i lys av også den rapporten og se om det er forhold der som eventuelt hadde gjort at Riksrevisjonen hadde hatt en annen tilnærming til saken enn det de hadde den gangen, og at Stortinget på den bakgrunnen kanskje hadde fattet andre vedtak. Det blir spådommer, og det tror jeg det er klokt å tenke grundig igjennom i en sak som har vært alvorlig, og som selvfølgelig har hatt ganske store konsekvenser for de etterlatte.

Mímir Kristjánsson (R) [11:32:53]: Det er riktig at Stortinget på dette området har fattet et vedtak, men dette er jo ikke den første av denne typen saker vi har til politisk behandling i Norge. Jeg kan nevne krigsseilerne etter krigen. Det gikk mange tiår før det ble fattet riktige vedtak – for å si det sånn – i Stortinget. Jeg kan nevne nordsjødykkerne, som jo måtte helt til Strasbourg og vinne i retten før alle var enige om at de fortjente kompensasjon. Jeg kan nevne oljearbeiderne – pionerene, som jeg nevnte – som vi har et godt vedtak om fra desember, men som var en sak vi måtte gå runde på runde med her i Stortinget, der mange partier var veldig negative til at dette var mulig å få til før det plutselig var så mulig at det ble et enstemmig vedtak.

Kielland-saken er 45 år gammel. Kunne det ikke for én gangs skyld være en fordel om staten var litt i forkant, møtte disse ofrene og fant en politisk løsning, som er det de etterlyser, framfor å presse dem til å gå til en veldig dyr og for staten – tror jeg – veldig uverdigg rettsrunde med søksmål og det hele, sånn nordsjødykkerne måtte?

Statsråd Terje Aasland [11:33:57]: Jeg og regjeringen er opptatt av at vi skal behandle de hendelsene som har vært opp gjennom historien, på en ordentlig og god måte. Derfor jobber nå arbeids- og inkluderingsministeren med erstatningen knyttet til oljepionerene. En har gjort endringer i sin tilnærming til store hendelser i norsk historie knyttet til dem som ofret både sitt liv og sin helse knyttet til det.

Det er for tidlig for meg å si hvordan denne rapporten virker inn på det som tidligere har vært kjent, og det som tidligere har vært gjort. Faktum er også at jeg, enn så lenge, må forholde meg til det Stortinget har vedtatt, basert på Riksrevisjonens rapport. Som jeg sa i mitt forrige

svar, er det kanskje også naturlig at Stortinget – basert på rapporten fra Universitetet i Stavanger – ber Riksrevisjonen om å gjøre en vurdering av om den hadde endret deres synspunkter, og at Stortinget da eventuelt får seg forelagt det, men det ligger til Stortinget og ikke til regjeringen.

Spørsmål 3

Bård Hoksrud (FrP) [11:35:19]: «I Dagens Medisin 8. januar ble det klart at Helse Nord ikke klarte å nå sine egne venteliste-mål i 2024. Helse Nord har 3 700 pasienter som går til fristbrudd.

Hvorfor velger sykehusene å vente til de har brutt fristen før disse pasientene sendes til private tilbydere og får den hjelpen de har krav på?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:35:42]: Takk for spørsmålet. Det aller viktigste vi kan gjøre for å redusere fristbrudd, er å redusere ventetidene. Ventetidsløftet, som vi tok initiativ til i mai, og som alle de store arbeidstakere og arbeidsgiverorganisasjonene i både offentlig og privat sektor har sluttet seg til, er sentralt i dette. Der følger vi dette fra dag til dag, holdt jeg på å si, og vi stiller strenge krav også i 2025 om at ventetidene skal markant ned.

Helse nord oppgir å ha regionale prosedyrer for truede fristbrudd der en i god tid før fristen avklarer muligheter og kapasitet i eget foretak og i egen region, og der inngår også private avtaleparter. Dette skjer altså før sakene overføres til Helfo. I tilleggskdokument til oppdragsdokument for 2024 fikk de regionale helseforetakene i oppdrag å gjennomgå sine rutiner for å unngå fristbrudd og etablere gode enhetlige rutiner som sikrer lik rapportering av fristbrudd til fristbruddportalen. Helse nord deltar i det interregionale arbeidet med å utarbeide fellesrutiner for å forebygge og håndtere fristbrudd.

Helse nord oppgir å ha iverksatt en rekke tiltak for å redusere ventetid og hindre fristbrudd, bl.a. betydelig økt kjøp fra private institusjoner og avtalespesialister. Helse nord har omfattende avtaler med private og ideelle tilbydere av helsetjenester i regionen, og nå oppgir faktisk helseregionen å utnytte disse avtalene fullt ut. De arbeider med å utvide eksisterende avtaler samt etablere nye avtaler etter behov, men vi må være klar over at markedet i denne regionen er mer begrenset enn i mer sentrale og befolkningstette deler av landet.

Tilgang på relevant kompetanse er avgjørende, både i offentlig og i privat sektor. I forbindelse med ventetidsløftet oppgir Helse nord å ha gjort mange tiltak når det gjelder oppgavedeling, rekruttering og andre samhandlingstiltak for å utnytte tilgjengelig kompetanse i hele regionen og mellom regionene. Som eksempel

er det etablert en omfattende samarbeidsavtale mellom Universitetssykehuset Nord-Norge og Sykehuset i Vestfold om behandling av psykiske lidelser.

Jeg forventer at arbeidet med å redusere ventetidene vil gi gode resultater på både ventetider og andel fristbrudd i inneværende år. Vi har i dag fått helt ferske tall som tyder på at trenden nå er i ferd med å snu. Gjennomsnittlig ventetid i desember var kortere enn tolv måneder før på alle områdene. Det er fortsatt regionale forskjeller, og vi har mye å jobbe med også i år, men jeg er i hvert fall glad for at det nå ser ut til å gå i en bedre retning, og at vi begynner å få effekt av alle de tiltakene som er satt i gang. De effektene tror jeg også kommer til Helse nord, og det er viktig, for dette handler om pasientene våre, innbyggerne våre, at de skal være trygge på at de får verdens beste helsehjelp i Norge, og at de får helsehjelp raskt når de skal ha det. Derfor må ventetidene ned, og derfor må fristbruddene ned.

Bård Hoksrud (FrP) [11:38:32]: Hvis jeg ikke hørte feil, sa statsråden at Helse nord bruker all ledig privat kapasitet. Det kan jeg ikke si at jeg har fått tilbakemelding om, men det skal jeg sjekke opp.

I Politisk kvarter i dag sa statsråden at han vil redusere sykefraværet på sykehusene. Det er kjempebra, og det er vi helt enige om, men statsråden vil altså heller sette nye, tydelige krav, bruke mer overtid og kreve mer av de ansatte i det offentlige helsevesenet enn å bruke den private kapasiteten, som vi vet står der og venter på å bli brukt.

Hvorfor vil ikke statsråden sørge for å instruere helseforetakene til å ta ledelse og sørge for at vi benytter mer av den private kapasiteten som er der, istedenfor å la helseforetakene få lov til å styre dette selv, for å sørge for at sykehuskøene blir redusert mye raskere – og kanskje fjernet? Det vil jo lette trykket på de ansatte og redusere sykefraværet i det offentlige helsevesenet. Ta ledelse, statsråd, og sørg for å bruke kapasiteten.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:39:35]: Først tror jeg det er litt viktig at vi ikke skaper forventninger i befolkningen som ikke er mulig å innfri. Det går ikke an å fjerne helsekøene. Det vil alltid gå litt tid fra en pasient får henvisning, og at det er vurdert at en har rett til hjelp i spesialisthelsetjenesten, til at en faktisk kommer inn. Sånn skal det være. Hvis det ikke hadde vært helsekøer, hadde det ikke vært noen medisinske framskritt heller. Utfordringen er at ventetiden er for lang. Derfor må vi glede oss over at helsepersonell og ledere nå legger ned et veldig bra arbeid, og at trenden er i ferd med å snu. Ventetidene er nå lavere enn for ett år siden, og vi ser også at 18 000 færre venter på helsehjelp. Det er veldig positivt.

Jeg pålegger ikke noen å jobbe overtid. Et veldig klart premiss i ventetidsløftet er at utvidede åpningstider i sykehusene skal skje etter avtale med de ansatte. Det er mange ansatte som ønsker å jobbe litt mer og strekke seg litt ekstra, og det må det være lov til. Det viktigste vi gjør i ventetidsløftet, er å organisere tjenestene bedre, slik at vi varig øker kapasiteten og aktivitetsnivået. Da får vi varige effekter av ventetidsløftet, slik at vi kan ha korte ventetider.

Bård Hoksrud (FrP) [11:40:38]: Alle er veldig glad for at ventetiden går ned. Det er bra, men det er jo ikke sånn at det er en enorm nedgang, og det er langt, langt unna det det var da helseministerens parti overtok regjeringsmakten. Det har økt med flere titusen.

Statsråden sier at det er ansatte som vil jobbe mer. Ja, det synes jeg er bra. Jeg liker at folk jobber ekstra hvis man kan det, også i det offentlige helsevesenet, men vi vet også at sykefraværet er mye høyere der. Man har vært gjennom en tøff tid med pandemi osv. Når vi da vet at det er mye ledig kapasitet hos de private som kan brukes, må man gi klare og tydelige signaler fra sjefen om at man skal bruke mest mulig av det.

Jeg er enig i at det alltid vil være litt helsekø. Det kommer man ikke bort fra, men den kan være langt, langt kortere enn det den er i dag. Det er ingenting å slå seg på brystet for, for det er altså mange titusen flere enn det var da statsrådens parti overtok.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:41:39]: Jeg er opptatt av resultatene, og nå er helsekøene på vei ned, og det er veldig bra for norske pasienter.

Jeg vet ikke hvilke private klinikker representanten Hoksrud har vært på, hvor de ansatte går rundt og tvinner tommeltotter og ikke har noe å gjøre. Utfordringen er at vi ikke har nok helsepersonell i Norge framover, så vi må bruke de samlede ressursene på en god måte. Jeg synes det er helt greit at det offentlige samarbeider med de private. Det kan være oppgaver de private kan løse på en effektiv og god måte, som også avlastar de offentlige. Det store skillet mellom Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet i dette spørsmålet er at vi mener at dette må skje etter avtale med de offentlige sykehusene, for det er de som kan prioritere dette på en god måte, slik at flest mulig får god hjelp, og at ventetidene er korte. Derfor går også kjøp av private helsetjenester opp. Det inngås nye avtaler med både ideelle og kommersielle aktører, og vi skal ha hånda på rattet på dette.

Det er nok ulike grunner til at helsekøene har vokst. Pandemien er én årsak, men det at sykehusene ble underfinansiert i perioden 2018–2021 med kanskje 3 mrd. kr, tok også ned kapasiteten i sykehusene. Det er noe av det vi jobber med å rette opp i nå.

Spørsmål 4

Tobias Drevland Lund (R) [11:42:55]: «Det var store protester da Helse sør-øst la opp til å redusere behandlingstilbudet for rusavhengige med 100 sengeplasser og 14 godt etablerte rusbehandlingssteder ble truet av nedleggelse. I budsjettforliket ble rusbehandlingen styrket med 200 mill. kr. Likevel er det fortsatt stor usikkerhet der ute. NRK skrev 5. desember at ingen vet når og hvor de ferske midlene kan tas i bruk og hvilke institusjoner som overlever.

Kan statsråden hjelpe med å betrygge institusjonene som nå er usikre?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:43:34]: Takk for et viktig spørsmål. Jeg skal i hvert fall prøve.

La meg først si at pasienter som har rusmiddelproblemer, skal ha tilgjengelige og gode tilbud over hele landet. Oppdraget vårt til helseregionene er at de skal styrke tverrfaglig spesialisert rusbehandling. Vi skal bygge opp basistjenester innenfor alle helseforetakene våre, vi skal holde ventetidene nede, og de skal være kortere enn for annen sykehusbehandling. Det er de – det har de vært gjennom hele fjoråret – og det er jeg glad for. Vi ser også at det skjer store endringer i helseregionene våre når det gjelder å bygge opp andre typer tjenester. De siste årene har flere pasienter fått tilbud om LAR, og vi har fått mer behandling i poliklinikkene våre. Det har blitt andre behandlingstilbud – i takt med samfunnsutviklingen, den medisinske utviklingen og den sosialfaglige utviklingen.

All behandling av personer med rus- og avhengighetslidelser skal være forankret i den individuelle rett til helsehjelp. Det er det litt viktig å understreke. Alle i Norge som trenger helsehjelp, har rett til helsehjelp, og de har rett til helsehjelp så lenge det er behov for det. Det er ingen pasienter som står i fare for å miste sin behandling, selv om det fra tid til annen gjøres endringer i behandlingstilbudene. Når det er slik at vi har valgt å invitere ideelle og private inn i rusbehandlingen vår – vi har en veldig høy andel av private og ideelle i rusbehandlingen – må også de avtalene på anbud med jevne mellomrom. Slik er norsk lov. Det betyr at noen vil vinne, og noen vil tape. Det viktige her er at pasientene våre står i fokus, ikke tjenesteleverandørene, og at pasientene får et best mulig tilbud, med korte ventetider og høy kvalitet. Det er det helseregionene som har ansvaret for.

Regjeringen har lagt fram en ambisiøs forebyggings- og behandlingsreform, som nå er til behandling i Stortinget. Parallelt med det har det vært gjennomført en anskaffelsesprosess i Helse sør-øst. Den startet for over to år siden, og den tror jeg vi må si har skapt både engasjement og uro. Både representanten og jeg har møtt mange av brukerorganisasjonene og organisasjonene

på rusfeltet, og jeg forstår den usikkerheten de har opplevd. Helse sør-øst kunngjorde 12. desember en beslutning om å avlyse deler av konkurransen innen tverrfaglig spesialisert rusbehandling fordi det var gjort feil i anbudsprosessen. Parallelt med det har vi spilt inn til Helse sør-øst de tilbakemeldingene vi har fått fra organisasjonene, veldig klart og tydelig, om hva som er viktig i en ny anbudskonkurranse. Jeg håper at Helse sør-øst lytter til det.

Som spørsmålsstilleren er kjent med, ble vi i budsjettforliket enige om 200 mill. kr ekstra til rusbehandling. Der har Stortinget vært tydelig på at man forventer at en øker kapasiteten hos de ideelle tilbyderne for lengre behandlingsopphold. Helse sør-øst legger nå opp til en ny anskaffelse som kan kunngjøres i løpet av våren. Da kan nye avtaler inngås i løpet av høsten. Målet er at disse skal tre i kraft fra nyttår 2026.

Når det gjelder forutsigbarhet, som spørsmålsstilleren også tar opp, og som jeg skjønner mange er opptatt av, er det viktig å understreke at de som i dag har avtaler med Helse sør-øst, har fått beskjed om å drive videre ut 2025. Det håper vi gir forutsigbarhet til dem som jobber der, og for dem som har tilgang til tjenestene.

Tobias Drevland Lund (R) [11:46:40]: Jeg takker for et langt og godt svar. Som statsråden var inne på, ble anbudskonkurranse som ble utlyst av Helse sør-øst, trukket tilbake fordi den var mangelfull, og anbudet måtte gjenåpnes. Det gir håp for viktige rusbehandlingsinstitusjoner i mitt eget fylke, som Samtun i Midt-Telemark og Tyrili i Skien, men ingen tør å slippe jubelen løs helt ennå. Jeg hører statsråden nok en gang slå fast at det er viktig at alle skal ha et godt tilbud i hele landet. Det er jeg helt enig i, og derfor er det også viktig at man bevarer institusjonene som tross alt har lang erfaring og gode resultater på dette feltet. Samtun i Midt-Telemark har drevet i over 40 år. Det samme har Tyrilistiftelsen, på flere lokasjoner og bl.a. i Skien. De har drevet i mange, mange år. Det er svært viktig at denne kompetansen blir videreført.

Spørsmålet mitt er da: Hva tenker statsråden om viktigheten av å videreføre den verdifulle kompetansen de ansatte og de som jobber med dette, besitter?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:47:41]: Jeg har overhodet ingen grunn til å betvile at det gjøres et veldig godt arbeid, og at det jobber mennesker ved disse institusjonene som er både dedikerte, faglige og gjør alt for at de som får tilgang til tjenestene, skal ha det aller beste tilbudet. Jeg har også møtt mange av dem. Som jeg var litt inne på i første del av svaret, er det et slags dilemma når vi inviterer ideelle og private inn, for da må vi med jevne mellomrom gjennomføre anbudskonkurranser for å oppdatere oss i markedet og sørge for at vi

forvalter skattebetalernes penger på en god måte. Da vil det være slik at noen aktører vinner og noen aktører taper – basert på de kvalitetskriteriene og andre anbudskriterier som er der.

Nå ble jo anbudsprosessen i Helse sør-øst gjenåpnet. Det ble vel inngått noen avtaler der hvor det ikke var noen kontroverser, men det vil også være sann i den nye anbudsprosessen og med den tilleggsanskaffelsen eller ekstrabevilgningen som har kommet, at noen vil vinne og noen ikke. Det viktigste for oss må være innbyggernes ve og vel, og at de får et godt tilbud – ikke nødvendigvis hvem som leverer den hjelpen.

Tobias Drevland Lund (R) [11:48:44]: Folk i Midt-Telemark og folk i Grenland har i hvert fall sagt klart fra hva de mener om disse potensielle nedleggelsene. De ansatte har sagt fra, fagforeningene har sagt fra, og ikke minst har brukerne selv sagt fra. Jeg var på besøk hos begge de nevnte institusjonene før jul. Det anbefales på det sterkeste, og jeg håper at også statsråden har muligheten til å besøke dem og med egne øyne se viktigheten av det arbeidet de gjør.

I etterkant av besøket jeg hadde, fikk jeg tilsendt et brev fra en av brukerne ved Tyrili i Skien, som nettopp beskrev viktigheten av det tilbudet. Han sa bl.a. at behandlingen på Tyrili hadde vært en fantastisk opplevelse og prosess som hadde forandret hele hans syn på framtiden og verden. Han sa videre at han uten Tyrili fortsatt hadde vært i rus og kriminalitet og aldri kunne bidratt til å gjøre verden til et bedre sted.

Jeg håper, for å avslutte denne seansen, at dette er ord og budskap statsråden tar med seg videre inn i det viktige arbeidet. Jeg håper resultatet er at man får bevart disse viktige kompetansemiljøene også for framtiden.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:49:42]: Selvfølgerlig gjør slike brev inntrykk. Jeg har ikke fått vært på Tyrilistiftelsen i Skien ennå, men jeg har møtt mange av ildsjelene der på folkemøte i Skien, både de som har brukt tilbudet, og de som jobber der. Jeg ser det samme engasjementet. Jeg ser stoltheten og kompetansen – hvor viktig dette er. Det er også andre tilbydere som gjør en god jobb – det er viktig å understreke – i det offentlige og i det ideelle. Vår oppgave er å sørge for at de som har rett på hjelp, får god hjelp, at det er høy kvalitet, at det er korte ventetider, og at vi har et tilbud over hele Norge. Det er det vi må søke å oppnå, og da er det selvfølgelig viktig at Helse sør-øst lytter til de tilbakemeldingene som har kommet fra organisasjonene i den anbudsrunden som ble gjenåpnet. Stortinget har bevilget mer penger og vært tydelig på hvordan en i større grad ønsker at de skal prioriteres. Jeg håper det bidrar til at vi får et best mulig tilbud og best mulige behandlingsplasser i hele Norge. De som driver i dag, er som

sagt invitert til å drive i hvert fall ut året. Da er også den nye anbudsprosessen gjennomført, og det håper vi bidrar til forutsigbarhet.

Spørsmål 5

Frank Edvard Sve (FrP) [11:50:58]: «Vintervedlikeholdet og beredskapen generelt har vore kritisert dei siste åra, med store utfordringar landet rundt – spesielt på dei større riksvegane og i og ikring dei største byane, og på jernbanen. Utstyr som vert kravd brukt, har fått større negative utfordringar med bakgrunn i nullutslippskrav frå regjeringa, og det tek seg dårleg ut å måtte «stå på lading» medan snøkaoset pågår, og med feilinvesteringar til dømes når det gjeld buss.

Kvifor har det vorte kø og kaos ikring det meste innan samferdsel med dagens regjering?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:51:34]: Vinteren kom til Norge i år som i fjor. For samferdselssektoren betyr det at vi tidvis må håndtere mye vær og vind og stedvis store mengder snø.

Vinterdrift er en krevende oppgave og en av de viktigste oppgavene som gjøres for å ivareta trafikksikkerhet og framkommelighet. Våre etater og virksomheter, med hjelp av en rekke entreprenører og arbeidsfolk, står på for å holde Samferdsels-Norge i gang gjennom vinteren. I tråd med målsettingene vi har i Nasjonal transportplan 2025–2036, prioriterer regjeringen å vri innsatsen i retning av drift og vedlikehold. Samtidig er det ingen tvil om at vi også skal nå Norges klima- og miljømål.

Overgang til nullutslippstransport er et sentralt tiltak for å kutte klimagassutslipp. Regjeringen har innført krav om nullutslippskjøretøy ved offentlige anskaffelser av personbiler, varebiler og bybusser som et virkemiddel for å fremme nullutslippsløsninger i veitransporten. Offentlige oppdragsgivere og operatører og deres leverandører kan fravike miljøkrav dersom primærbehovet for anskaffelsen ikke kan dekkes ved nullutslipp, eller det ikke er tilstrekkelig ladeinfrastruktur.

Det har vært enkelte oppstartsproblemer knyttet til overgangen til fossilfri transport, noe kalde vinterdager i fjor viste oss. Det hadde representanten og jeg noen runder om her i salen. Statens vegvesen vurderer dog ikke at det er slik at diesel har tekniske egenskaper som gjør den bedre i stand til å opprettholde regularitet på sikt. Det forventes at elektriske drivlinjer vil oppnå like stor driftsstabilitet som diesel når læringseffekten tas opp i hele verdikjeden, fra kjøretøyprodusent og vedlikeholdsorganisasjon til innkjøper og sjåfør.

På jernbanen var det også en krevende vinter i fjor, som aktørene har lært mye av. Hele sektoren har samar-

beidet bedre om planer og beredskap ved ekstremt snøfall. Bane NOR har tatt viktige grep om vinterdriften og har bl.a. kjøpt inn flere nye brøytemaskiner.

På riksveiene er det slik at vinterstandard og beredskap er regulert gjennom Statens vegvesens kontrakter med driftsentreprenørene. Entreprenørene bruker det brøyteutstyret som er best egnet for oppgavene og forholdene de jobber under. Statens vegvesen har bl.a. testet teknologiske løsninger for grønn drift av vinterveiene med elektriske brøytebiler.

Regjeringen har satt tydelige mål for den nasjonale transportpolitikken i Nasjonal transportplan når det gjelder både framkommelighet, klima og bruk av ny teknologi. Regjeringens prioriteringer innen samferdsel skal bidra til et framtidsrettet transportsystem.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:54:33]: Vinterberedskap er svært viktig, men han er tydelegvis ikkje god nok. Onsdag og torsdag i førre veke – ein varsla situasjon – var det svært vanskelege køyreforhold på E6, med mange ulykker. Norges Lastebileier-Forbund viser til at Statens vegvesen før vintersesongen 2024–2025 lovde at det skulle verte betydeleg betre mellom Kolomoen og Kløfta. Dei seier rett ut at dette rett og slett var ein trafikkfarleg situasjon med masse ulykker. Statens vegvesen svarer at utbroytinga ikkje var god nok på strekninga, og at dei beklagar. Det skjer etter at undertekna i tre år har stilt ein masse spørsmål om vinterberedskap.

Spørsmålet mitt er rett og slett: Kva har statsråden gjort for at f.eks. E6, som er ein av hovudvegane våre, kan ha ein skikkeleg vinterberedskap, slik at Norges Lastebileier-Forbund slepp å klage på det kvart år?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:55:39]: Mitt hovedinntrykk er at vi er ganske gode på vinterdrift i Norge. Vi er et land som ligger langt mot nord, og som har mye vind og vær og snøfall, og det håndterer vi stort sett ganske bra. Samtidig ser vi at når det er ekstreme situasjoner med veldig mye nedbør – veldig mye snø som kommer på kort tid – blir det noen utfordringer. Dette varsles ofte i god tid.

Akkurat det konkrete strekket representanten tar opp, har en av representantens partifeller tatt opp i et skriftlig spørsmål, som svares ut i disse dager. Der sier Statens vegvesen noe om at det var slik at snøfallet var veldig geografisk lokalisert, og at det var noen utfordringer knyttet til det, men at man selvfølgelig gjorde alt man kunne for å reetablere bar asfalt så raskt som mulig. Det må likevel være noe forståelse for at det kan ta litt tid når det er såpass krevende vinterforhold som det var på akkurat det tidspunktet.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:56:41]: Eg forstår at det er vanskelege forhold med masse snø, men det er ikkje

det vi snakkar om. Dette er hovudvegen inn til og ut av Oslo, ein av dei viktigaste vegane i Noreg. Eg køyrer på den vegen kvar einaste veke. Eg køyrde på den vegen onsdag, litt utpå ettermiddagen. Eg har knapt køyrt i verre forhold nokon gong som eg kan hugse. Vogntog heldt på å sakse foran meg. Det låg vogntog i grøfta. Det låg bilar i grøfta. Eg hadde sjølv problem i 70 km/t, med nye piggdekk og ein bra firehjulstrekkar, for å seie det slik. Det var rett og slett trafikkfarleg, slik Norges Lastebileier-Forbund seier. Likevel var ikkje Vegvesenet ute og tok dei grepa ein skulle gjere. Vegvesenet bekreftar at dei burde gjort det. Dette er altså på hovudinnfartsvegen til Oslo.

Spørsmålet mitt er igjen: Kva vert gjort for at slike ting ikkje skal skje? Dette er fleire dagar etter at hovudsnøfalla kom, og det skjer gong etter gong på strekninga Kolomoen–Kløfta.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [11:57:43]: Ved alle typer hendelser som skaper utfordringer, vil vi forsøke å lære og forbedre. I fjor ble det selvfølgelig noen læringseffekter av de utfordringene man hadde. Vi har selvfølgelig vært tydelig på det overfor våre virksomheter. Det er igjen slik at når det gjelder selve det konkrete arbeidet som utføres ute, er det private entreprenører som gjør det, etter kontrakt med Statens vegvesen. Da vil det selvfølgelig være viktig å se på om disse kontraktene er dimensjonert riktig. Det vil man selvsagt kunne se på når man skal reforhandle avtaler, og det vil også være viktig å se på om avtalene følges opp. Helt konkret vet ikke jeg om det her er grunnlag for å kritisere entreprenøren. Det kan ikke jeg stå her i Stortinget og si, men det vil alltid være viktig å følge opp og se at man får ut av kontraktene det som er bestilt.

Spørsmål 6

Fra representanten Morten Stordalen til samferdselsministeren:

«Nedstenging av jernbanenettet første juledag har reist flere spørsmål. Bane NOR satte krisestab fordi de anså dette som alvorlig nok til at det krevde annen handling enn ordinær driftsstans. Togoperatørene var tidlig ute og var uenige i avgjørelsen om å stenge ned hele jernbanenettet, gitt de opplysninger departementet selv mottok i sin dialog med Bane NOR.

Hvorfor satte ikke statsråden selv krisestab når han ble kjent med at denne feilen ville bety full nedstenging, for å på den måten få satt i gang beredskapsløsninger?»

Presidenten [11:58:37]: Spørsmål 6 bortfaller.

Spørsmål 7

Hege Bae Nyholt (R) [11:58:52]: «Til høsten møter Norge Israel på Ullevål. I svar på et skriftlig spørsmål om hvorvidt statsråden eller andre representanter fra regjeringen skulle delta på landskampen mot Israel, gjemmer statsråden seg bak at invitasjonen enda ikke har funnet veien til hennes posthylle.

Gitt at den kommer, er statsråden da villig til å la være å delta for å sende et politisk signal om at regjeringen ikke vil være med på Israels sportsvasking?»

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [11:59:21]: Som jeg skrev i mitt skriftlige svar til representanten Bae Nyholt, er regjeringen på generelt grunnlag imot boikott. Vi har mer tro på dialog og konfliktløsning som virkemiddel. Vårt budskap til både Israel og Hamas har vært klart og tydelig hele tiden.

Konflikten i Gaza har skapt ufattelige lidelser. Norge arbeider systematisk for å bidra til våpenhvile, frigivelse av gislene, en slutt på krigen og varige politiske løsninger basert på respekt for folkeretten. Vi gjør samtidig det vi kan for å styrke den humanitære innsatsen og sørge for økt humanitær tilgang i Gaza.

Jeg ser at representanten kaller Israels deltakelse i VM-kvalifisering i fotball «sportsvasking». Det synes jeg er en noe underlig begrepsbruk. Begrepet «sportsvasking» brukes vanligvis når et regime tar på seg å arrangere et større idrettsarrangement i den hensikt å skape et positivt omdømme. I dette tilfellet er det snakk om å delta i en kvalifisering til et mesterskap på linje med de fleste andre land i verden.

Jeg synes det er et godt prinsipp å unngå å svare på hypotetiske spørsmål. Den aktuelle kampen representanten Bae Nyholt refererer til, finner sted først etter stortingsvalget til høsten. Bortekampen mot Israel er i mars, og som jeg skrev i mitt skriftlige svar til Bae Nyholt, er det lite aktuelt å overvære en kvalifiseringskamp for Norge på bortebane uansett motstander.

Hege Bae Nyholt (R) [12:00:58]: La meg minne om at ikke alle land deltar. Russland har blitt nektet adgang til en rekke sportsarrangementer nettopp fordi de okkuperer et land, på lik linje med Israel. Vi har gang på gang tatt til orde for lik behandling.

I Gaza kan ikke barna spille fotball. Fotballbanene eksisterer ikke lenger. De får ikke kjenne på gleden ved å skåre mål. Den gleden er byttet ut med frykt og dødsangst for selv å være et mål for israelske bomber. Dette er de samme barna som tidligere har besøkt Norway Cup og fått noen dagers frihet fra verdens største utendørsfengsel.

Hva tenker statsråden om at disse barna skal gjemme seg for israelske bomber samtidig som israelske fotballspillere får kjenne på stemningen på Ullevål?

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [12:01:45]: Jeg har svart på representanten Bae Nyholts spørsmål ved å vise til regjeringens generelle politikk knyttet til boikott av stater. Jeg skal ikke bevege meg nærmere inn på det, for det mener jeg er utenriksministerens konstitusjonelle ansvarsområde.

Jeg kan imidlertid svare på det at Russland stenges ute fra mesterskap: Det er det idretten selv som styrer; det er ikke kultur- og likestillingsministeren i Norge som beslutter det. Det ville ta seg veldig underlig ut om jeg skulle bestemme meg for å overstyre idretten, Norges Fotballforbund og FIFA. Det er ikke den måten vi styrer idretten på. Idretten er autonom og tar sine beslutninger i sine organer. Det har de også gjort knyttet til Israel. Derfor kan jeg ikke blande meg inn i om Israel får spille kvalifisering eller ikke.

Hege Bae Nyholt (R) [12:02:37]: Det er et tydelig og samlet politisk flertall som står bak sanksjonene mot Russland, og man kan forvente tilsvarende knyttet til andre okkupasjonsmakter. Det er det jeg etterlyser.

Jeg ønsker nå å flytte fokuset litt, i geografisk forstand. Jeg ber på forhånd om unnskyldning hvis jeg ikke holder meg innenfor parlamentarisk ordbruk, for jeg skal lese opp et sitat. Også på Aspmyra stadion i Bodø skal Israel bedrive sportsvasking. Maccabi Tel Aviv møter neste uke Bodø/Glimt, og før jul ble det kaos i Amsterdam da Maccabi spilte kamp der. Supporterne skal, ifølge Aftenposten, ha ropt: La IDF vinne – «fuck» arabere.

Ingen ønsker slike scener i Bodø. Er det Norge som har eneansvaret for sikkerheten i arrangementet, og hvordan akter regjeringen å forvalte dette ansvaret?

Statsråd Lubna Bobby Jaffery [12:03:29]: Når det gjelder kampen i Bodø, oppfatter jeg at Bodø/Glimt og politiet der oppe har en god dialog. Man har vært opptatt av at det skal være ytringsfrihet, folk skal få lov til å ytre seg på begge sider.

Jeg vil igjen ta avstand fra bruken av begrepet «sportsvasking». Her deltar man i mesterskap man er kvalifisert til, men man arrangerer ikke noe mesterskap. Jeg tror neppe at Israel klarer å bortforklare det som har skjedd i Midtøsten de siste årene, ved å delta i mesterskap – hvis det var det som var hensikten.

Jeg er opptatt av at vi skal oppføre oss, og det skal vi også gjøre når vi får gjester. Likevel skal vi være helt tydelige på hva vi mener om konflikten, og det er utenriksministeren og statsministeren. Idretten skal få styre seg selv. Det er et godt prinsipp jeg har tenkt å opprettholde.

Spørsmål 8

Fra representanten Erlend Svardal Bøe til kommunal- og distriktsministeren:

«Nordlys har skrevet flere saker om bedriften Solberg Pettersen AS i Tromsø, som må utvide og vil bygge ny fabrikk. Det vil gi økt privat verdiskaping som er sårt tiltrengt. Men Statsforvalteren i Troms og Finnmark sier nei til planene, og kommunen tør ikke å utfordre det. Dette fører til at bedriften må si opp ansatte og er lei av å stå i kampen. Dessverre er dette ett av flere eksempler på hvordan offentlige myndigheter stopper lokal utvikling og overprøver lokale vedtak.

Hvorfor gjør ikke regjeringen noe for å redusere offentlige myndigheters makt?»

Presidenten [12:04:27]: Dette spørsmålet, fra representanten Erlend Svardal Bøe til kommunal- og distriktsministeren, er trukket.

Spørsmål 9

Helge André Njåstad (FrP) [12:04:40]: «Å skape private arbeidsplasser i Distrikts-Noreg er viktig for mange lokalpolitikarar. Kommunar som har fått grunnlovfesta sitt lokale sjølvstyre, forsøker å vera ein tilretteleggjar for å møte næringslivet sine behov. Ofte møter kommunane på innblanding frå statsforvaltarane som hindrar lokale løysingar. Eit nyleg eksempel på dette er frå Tysnes, der kommunen sa ja til dispensasjon for eit næringsbygg på eit allereie planert område. Her klaga statsforvaltaren.

Meiner statsråden at statsforvaltarane klagar på for mange lokale vedtak?»

Statsråd Erling Sande [12:05:18]: La meg begynne med å seie at den konkrete saka representanten viser til, framleis er under handsaming, og saka ligg hos kommunen. Difor er det ikkje rett av meg å gå inn på sjølve saka. Det eg kan seie, er at det lokale sjølvstyret skal vege tungt i arealforvaltningssaker. Det skal vere rom for å utvikle lokalsamfunna sine. Så er det nokre overordna retningslinjer ein må halde seg til. I tillegg prøver vi å leggje til rette slik at staten er med og bidreg og rett-leiar kommunane i det viktige arbeidet med arealplanar.

Eg meiner det representanten er inne på, er viktig. Det skal vere rom for å leggje til rette for utvikling av både bustader, næring og andre ting gjennom planen i kommunane, men det er sjølv sagt også viktig at det skjer innanfor dei retningslinjene og lovene som er fastlagde i denne salen.

Helge André Njåstad (FrP) [12:06:28]: Eg skjønar at ein ikkje kan gå inn i ei enkeltsak som ligg hos kommunen. Difor var spørsmålet mitt ope, om graden av klaging frå statsforvaltarane er for stor, noko eg meiner – at statsforvaltarane er for ivrige i tenesta. I den enkeltsaka synest eg dei er vel ivrige når dei sender ut vedtaket 24. desember. Eg veit ikkje om statsforvaltaren trykte på knappen før eller etter kyrkjeklokkene ringde, men det viser at det er ein overivrig statsforvaltar som vel å bruka julaftan på å klaga på eit lokalt vedtak ein kommune har gjort.

Då kan eg gjenta spørsmålet: Er statsråden einig i at statsforvaltarane er for ivrige etter å stoppa lokale vedtak, at ein burde kunna stola på at det er sunn fornuft hos kommunane, at kommunane veit best sjølv kva som angår dei, og at statsforvaltarane difor burde vera meir varsame med å klaga så mykje som dei no gjer?

Statsråd Erling Sande [12:07:24]: Som eg sa, har eg ikkje tenkt å gå inn i denne konkrete saka. Inntrykket mitt er at statsforvaltarane arbeider godt innanfor dei rammene dei har. Samtidig har regjeringa nyleg presisert i tildelingsbrevet til statsforvaltarane at dei skal vektleggje rettleiarrolla si. Kontrollrolla til statsforvaltarane ligg fast og har fått ganske mykje merksemd, men statsforvaltarane, og for så vidt òg andre statlege etatar, har også ei rettleiarrolle overfor kommunane.

Det at ein kjem tidleg i diskusjon med kommunane, at kommunane kan spele på den kunnskapen statsetatane har når dei jobbar med planlegging av området sitt, er viktig. Det er viktig at det i nokre tilfelle er riktig å gje dispensasjon. Det er ikkje nokon automatikk i at ein får dispensasjon, men det skal heller ikkje vere umogleg å få dispensasjon viss dei nødvendige føresetnadene er på plass for det.

Helge André Njåstad (FrP) [12:08:30]: Eg håpar alle merkar seg at statsråden sa at dispensasjon kan vera ei moglegheit. Det blir av mange statsforvaltarar sagt at ein som hovudregel berre skal ha planar, at dei tek lang tid, og at dispensasjonar er noko dei klagar ofte på. Det er eit viktig signal, for næringslivet har av og til behov som gjer at kommunane må snu seg rundt raskt, som i dette tilfellet. Eg håpar denne saka løyser seg, og at ein då kan gje ein dispensasjon.

Eg skal avslutta med eit litt overordna spørsmål. No har me fått Draghi-rapporten, som viser at Europa sakkar akterut. Ein seier ofte at USA driv med innovasjon, Kina med kopiering og Europa med regulering. Har statsråden ambisjonar om at Noreg ikkje skal vera så gjennomregulert, men heller stola meir på lokale folkevalde og sørgja for at me kan få vekstkraft i Europa og i Noreg gjennom at plan- og bygningslova blir forenkla? Har statsråden ambisjonar om å gjera ting enklare på

dette feltet, sånn at me kan få meir verdiskaping og mindre regulering og tidkrevjande prosessar?

Statsråd Erling Sande [12:09:32]: Det korte svaret er ja. Eg prøver kvar dag i mitt virke å sjå korleis vi kan gjere prosessar enklare. Eg viste til nokre av dei grepa vi gjer no, i brevet til statsforvaltarane, der vi ønskjer at dei skal kome tidlegare inn i prosessane. Vi seier tydeleg at motsegner som kjem etter fristane, i større grad skal avskjerast. Det at det stadig kjem motsegner inn i planprosessane på eit seint tidspunkt, gjer at planprosessane dreg ut, og det fører faktisk også til at ein får revidert planane sjeldnare. Det er ein måte å gjere det på. Vi seier at vi skal bruke synfaring meir aktivt, for synfaring – det å sjå dei same utfordringane og diskutere dei saman – fører ofte til gode løysingar. Vi har oppdatert statleg planretningslinje for å gje meir olbogerom til kommunar utanfor pressområda, for vi ser at presset på areal er mindre der.

Nøkternt sett jobbar eg med ganske mange ting eg trur representanten er einig i, som ikkje var innført under førre regjering, men som vi no grip fatt i.

Spørsmål 10

Sofie Marhaug (R) [12:10:49]: «NRK har dokumentert en rekke lovbrudd, feil og mangler ved de 100 største utbyggingssakene i Norge. I 23 av sakene er det ikke skrevet en eneste setning om natur, og i 91 er det ingen tegn til at fagpersoner har blitt sendt ut for å vurdere truede arter. Resultatet er at naturen bygges ned, bit for bit. Kommunal- og distriktsministerens respons er at han «er trygg på at kommunene prøver å følge reglene».

Mener virkelig statsråden at regelrette brudd på lover og regler ikke skal møtes med noen sanksjoner, irettesettelser eller innskjerper?»

Statsråd Erling Sande [12:11:33]: Kommunetilsette og folkevalde i kommunane, i dialog med innbyggjarane og næringslivet, er godt eigna til å planleggje arealet i sin kommune. Eg er difor ueinig i det inntrykket som blir forsøkt skapt av at kommunane ikkje tek denne jobben på alvor. Alle skal følgje lova, også norske kommunar.

Arealplanlegginga i Noreg skal vere kunnskapsbasert. Planar for utbygging i Noreg skal skje på bakgrunn av oppdatert kunnskap. Vi har gode verktøy for å ta omsyn til natur i dette arbeidet, og vi forbetrar stadig verkøya.

Det er òg stor variasjon i dei sakene NRK har kartlagt, også med omsyn til når dei starta opp, og kva tid dei var vedtekne. Generelt er det sånn at mange eldre

planar er vedtekne med mindre kunnskap om naturverdiane i området enn det som er tilfellet for nyare planar.

Å true kommunar med bøter og eventuelt sanksjonar for sakshandsamingsfeil som er gjorde mange år, ja kanskje tiår, tilbake i tid, har lite føre seg. Det er fordi nokre av desse arealplanane kanskje var laga i ei tid då merksemda kring natur og naturbruk for det fyrste ikkje var slik ho er i dag, regelverket kanskje var annleis, og verktøya kommunane hadde i dette arbeidet, var dårlegare enn det dei har i dag. Fokuset vårt bør vere på korleis vi i dag gjev kommunane gode verktøy og klare reglar i det arbeidet med arealforvaltning dei står overfor.

Forskrifta om konsekvensutgreiingar, som har blitt revidert fleire gonger sidan den fyrste versjonen kom i 1990, er eit eksempel på korleis regelverket stadig har blitt endra, år for år, og korleis kommunane har halde seg til dei ulike reglane.

Kommunal- og distriktsdepartementet og Klima- og miljødepartementet har no i lag starta eit arbeid med å revidere den gjeldande forskrifta om konsekvensutgreinga. Før jul fekk vi oversendt eit forslag frå Miljødirektoratet til ny forskrift, og departementa jobbar no i lag med å gå gjennom det forslaget.

Eitt av føremåla med revisjonen er nettopp å gje betre og tydelegare regelverk, som også kan bli meir anvendeleg for kommunane. Vi arbeider òg med å styrkje rettleiinga.

Eg er trygg på at kommunepolitikarar er meir enn gjennomsnittleg opptekne av og glad i naturen i sin eigen kommune. Eitt av grepa eg har teke no, er å be statsforvaltarane samarbeide endå tettare med kommunane i arealplanlegginga og gje gode råd på eit tidleg tidspunkt. Frå sentralt hald skal vi jobbe i lag med kommunane for å gje god rettleiing, auke kompetansen lokalt og gje nasjonale styringssignal og reglar, sånn at dei kan ivareta ansvaret sitt på best mogleg måte.

Det er også slik at vi i framtida vil måtte ta i bruk nokre nye område for å utvikle samfunnet vårt, men vi skal ta omsyn til både natur, matjord og berekraft i det arbeidet kommunane gjer i dag.

Sofie Marhaug (R) [12:14:37]:Man kan jo spørre seg hvorfor staten ikke har grepet inn i disse sakene. Vi vet at staten under denne regjeringen har grepet inn og tatt vare på matjord, og det er bra. Hvorfor er ikke naturverdier verneverdige på samme måte? Jeg hører at noe er langt tilbake i tid, men denne regjeringen har jo sittet i noen år og antakelig hatt muligheten til å gripe inn i flere av disse sakene.

Jeg er ikke uenig i at kommunepolitikere gjør så godt de kan. Jeg har vært kommunepolitiker selv i ti år. Derfor vet jeg også hvor store ressurser utbyggerne har. Hvis ikke kommunepolitikerne får gode nok opplysninger

– som de ikke har fått, når det knapt står noe om natur i utredningene – har vi et problem.

Mitt oppfølgingsspørsmål handler ikke om at kommunepolitikere ikke prøver å gjøre så godt de kan, men det handler om at verktøyene er for dårlige. Når kommer endringene i forskriften for konsekvensutredninger? Kommer regjeringen til å innføre uavhengig kontroll av konsekvensutredninger?

Statsråd Erling Sande [12:15:43]:Eg kan ikkje gje nokon dato for det arbeidet. Som eg sa, er vi i gang med ein gjennomgang av det regelverket. Det er ein gjennomgang vi tek på alvor, og vi gjer det i lag med Klima- og miljødepartementet. Desse tinga jobbar vi med.

Parallelt har vi no fått fram nye statlege planretningslinjer for areal og mobilitet, og også for klima og energi. Det er viktige verktøy. Vi har statlege forventningar, der vi også har sagt litt om korleis vi forventar at kommunane planlegg arealet sitt, og vi har prøvd å sikre gode rammer rundt det. Vi har i tillegg rettleiarar vi jamleg prøver å oppdatere og gjere tilgjengelege for kommunane i dette arbeidet.

Det er viktig at det er tilgjengeleg på riktig nivå. Det er ikkje sikkert at det stadig å plusse på med nye dokument på toppen av dei som ligg der, er riktig. Då får vi gå gjennom dei vi har, oppdatere dei og tilpasse dei, og på den måten sikre gode verktøy for kommunane.

Desse sakene, dei konkrete eksempla som er nemnde, er, så vidt eg har fått med meg, frå 2017 og fram til 2022.

Sofie Marhaug (R) [12:16:50]:Dette er ikke kun for at kommunepolitikerne skal få mer jobb – jeg så at statsråden i Nationen advarte mot naturbyråkrati. Dette er også for å pålegge utbyggerne å levere sannferdig dokumentasjon til kommunepolitikerne, sånn at de kan gjøre jobben sin på en god måte, bare så det er sagt.

Vi behandler i disse dager en naturmelding. Det er mange forslag fra oss som sitter i opposisjon, uten at regjeringen beveger seg i det hele tatt. Noe av det som foreslås i meldingen, er å endre plan- og bygningsloven for å gi naturen bedre vern. Mitt spørsmål blir da om det kommer en lovproposisjon til dette stortinget for å endre plan- og bygningsloven, sånn at naturen får bedre vern. Vi har ikke fått noe vedtak om det knyttet til naturmeldingen, men det er jo ikke for sent for regjeringen å gjøre noe med det.

Statsråd Erling Sande [12:17:53]:Meldinga blir no behandla i Stortinget. Nokre oppfølgingspunkt som ligg i den meldinga, har regjeringa sagt at vi går i gang med. Eg har ikkje per no heilt klart føre meg og oversikt over om det var enkeltmerknader i innstillinga som går på det. I så fall er det òg naturleg å sjå på.

Eg har lyst til å seie at i det arbeidet vi allereie er i gang med, har vi overfor kommunane nettopp peikt på viktigheita av gjenbruk. Vi har gjeve støtte til planvask, slik at kommunane kan gjennomgå gamle planar, for det kan jo vere område dei nokre tiår tilbake i tid meinte kunne brukast til næring, som dei no ikkje ønskjer å bruke til næring, hyttebygging eller anna. Dette er ting vi allereie har signalisert til kommunane gjennom dei styringsverktøya vi har.

Spørsmål 11

Une Bastholm (MDG) [12:19:08]: «NRK har kartlagt de 100 største kommunalt vedtatte natur-inngrepene i Norge som ble igangsatt mellom 2017 og 2022. Kartleggingen viser at kommunene systematisk setter av store naturarealer til utbygging uten at konsekvensene for natur og dyreliv er vurdert. Jurister NRK har snakket med, slår fast at det har skjedd en rekke alvorlige feil, og at mange av prosjektene ville blitt kjent ugyldige i retten.

Hvilke grep vil statsråden ta for å rydde opp og sikre en forsvarlig forvaltning av natur i norske kommuner?»

Statsråd Erling Sande [12:19:44]: Eg har lyst til å begynne litt som eg begynte å svare i førre spørsmål, for eg meiner oppriktig at kommunetilsette i lag med lokalpolitikarane, i dialog med innbyggjarar og næringsliv, gjennom ganske omstendelege prosessar, er godt eigna til å planleggje arealet i kommunen sin. Det inntrykket som blir forsøkt skapt no, er at kommunane ikkje tek denne jobben på alvor, og det er eg ueinig i.

Funna NRK meiner å ha avdekt, viser at dette ikkje alltid har vore tilstrekkeleg utgreidd og synleggjort i planprosessane. Eg kan ikkje seie noko om dei konkrete døma som blir presenterte i undersøkinga til NRK, men det er klart at ein del eldre planar er vedtekne med mindre kunnskap om naturverdiane i eit område enn det som er tilfellet i dag, med den kunnskapen vi har i dag. Dette er eksempel på saker om utbygging i 2017–2022 – viss eg hugsar korrekt – altså med reguleringsplanar som ligg lenger tilbake i tid, og med kommunale arealplanar som ligg veldig mykje lenger tilbake i tid, nokre av dei. Det er berre for å vise at det har gått noko tid sidan dei planane blei lagde.

Alle skal følgje lova, også norske kommunar, men som eg sa til den føregåande spørsmålsstillaren: Å true kommunar med sanksjonar og bøter for feil som er gjorde for mange år sidan, kanskje fleire tiår sidan når det gjeld oppstarten på nokre av desse planane, har lite føre seg. Då hadde ein ei heilt anna fokusering på natur, og ein hadde andre verktøy ein kunne nytte seg av i planlegginga. Det gjev ikkje meining å samanlikne det med

dei regelsetta og verktøya vi gjev kommunane i denne jobben i dag. Difor er hovudfokuset mitt å bidra til at kommunane i dag har klare, gode reglar og god rettleiing å halde seg til i det viktige arbeidet dei er oppe i.

Det blir litt repetisjon: Kommunal- og distriktsdepartementet og Klima- og miljødepartementet har i lag starta eit arbeid med å revidere forskrifta om konsekvensutgreiingar, som har vore eit av temaa i desse sakene. Eit av føremåla med revisjonen er eit betre og meir tydeleg regelverk. Dette skal gjere regelverket meir anvendeleg for kommunane.

Vi kjem ikkje utanom å bruke noko meir areal i ei naturleg utvikling av samfunnet, men både i naturmeldinga, som det blei vist til i stad, og som Stortinget no handsamar, og i dei nye statlege planretningslinjene for arealbruk og mobilitet, som blei vedtekne rett før jul, har vi sett mål om å redusere nedbygginga av viktige naturareal og redusere nedbygginga av matjord. Vi må i større grad framover fortette, og vi skal gjenbruke og sambruke både areal og bygningar betre enn det vi har gjort til no.

Une Bastholm (MDG) [12:22:47]: Først vil jeg si at det ikke er nok å ha et mål om å redusere takta på nedbygging av særlig verdifull natur. Den må opphøre, og det er det som ligger i den globale naturavtalen regjeringen har forpliktet seg til.

Jeg er glad for at statsråden svarer tydelig at alle skal følge loven, for han har hittil i denne debatten den siste uken brukt 99 pst. av tiden til å snakke om at vi må ha tililit til kommunene. Han snakker om naturbyråkrati og advarer mot det, og om hvordan vi er nødt til å bygge ned også urørt natur – jeg er usikker på om statsråden er bevisst på ordbruken der – for å kunne utvikle samfunnet videre.

Jeg opplever ikke at statsråden har tatt disse sakene på alvor. Jeg opplever at statsråden prøver å lage et narrativ om at f.eks. NRK har et prosjekt om å sende ut noen myter om at kommunene ikke gjør jobben sin. Det er ikke det NRK har gjort. De har jobbet, i kontakt med de kommunene det gjelder, med å få informasjon om hvordan konsekvensutredningene er gjort, og funnet at det er mangler. Jeg mener det ville vært uproblematisk for statsråden å stadfeste at sann skal det ikke være. Skal det være sann?

Statsråd Erling Sande [12:23:51]: Eg har faktisk vore oppteken av å framheve det viktige arbeidet som skjer rundt i kommunane på dette området, for det narrative som blir skapt, er jo at kommunane ikkje tek denne jobben på alvor, og det er eg ueinig i. Eg kjenner kommunane. Eg veit at det der blir jobba godt. Desse planprosessane om areal er nokre av dei mest omfattande prosessane kommunane har.

Ein del av kritikken i NRK-saka er bl.a. at kommunane ikkje har rapportert inn at dei har gått rundar og sett på ulike areal i arealplanprosessane. Då har eg stilt spørsmålet om eg sjølv eller andre har delteke i eller kjenner til den typen prosessar der ein ikkje har rulla ut kartet og sett på ulik lokalisering av ulike funksjonar. Det er det heile arealplanprosessen eigentleg handlar om. Debatten om byråkratiseringa må òg handle om det er slik at vi i dag har rapporteringskrav som ikkje gjev nokon verdi. Det kan heller ikkje vere i Miljøpartiet Dei Grøne si interesse at ein skal ha slike krav.

Une Bastholm (MDG) [12:24:56]: Jeg er nysgjerrig på ordet «naturbyråkrati» og den rapporteringen statsråden synes er problematisk, for jeg mener at det statsråden tar til orde for, ikke er mer lokaldemokrati. Det er mindre demokrati, og det er mer forvaltningsstyre – at lokale folkevalgte, valgt inn av sin befolkning, ikke skal ha kunnskap om hva som er vurdert. Det er derfor vi har en konsekvensutredningsinstruks. Det er derfor vi har poenget, prinsippet og verdien det gir å ha en kunnskapsbasert forvaltning, for at de folkevalgte skal kunne vite hva det er man tar stilling til når man vekter for og imot i en sak.

Ikke bare sier statsråden at plan- og bygningsloven er full av krav Stortinget har satt som ikke er nødvendige, noe som er oppsiktsvekkende og ganske arrogant overfor Stortinget i seg selv, men han sier også at kommunepolitikere ikke skal trenge noen informasjon, for det holder at noen har snakket sammen på planavdelingen om det er det eller det arealet som skal bygges i. Hvis det ikke ligger i det han kaller rapport, er det heller ikke

skriftliggjort og ligger i sakspapirene til kommunestyre-representantene, og det er der utfordringen ligger.

Statsråd Erling Sande [12:26:01]: No opplever eg at representanten tillegg meg ein masse påstandar og hensikter eg verken har sagt eller har, for eg er ikkje mot kunnskap i desse prosessane. Ein kan seie mykje om krava til utgreiing, men dei har definitivt blitt strengare med åra, og kommunane har definitivt også fått andre regelverk og verktøy, som har blitt betre. Det er noko anna å handsame ein arealplan i ein kommune i dag enn det var på starten av 2000-talet. Det trur eg også Miljøpartiet Dei Grøne må ta inn over seg.

Sjølvsagt er det ønskjeleg med best mogleg kunnskap, og ein skal alltid leggje den nyaste kunnskapen til grunn. Ein må òg kunne diskutere dei utgreiingskrava. Eg trur det er fornuftig å ha ei deling i utgreiingskrava når det gjeld kva som skal kome i fyrste fase i ein planprosess, og kva utbyggjaren skal betale for når området eventuelt skal takast i bruk. Slik er det også i dag.

Presidenten [12:27:06]: Den ordinære spørretimen er dermed ferdig.

Sak nr. 3 [12:27:11]

Referat

Presidenten [12:27:13]: Det foreligger ikke referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.28.

